ФГБОУ ВО «УФИМСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ НАУКИ И ТЕХНОЛОГИЙ»
СИБАЙСКИЙ ИНСТИТУТ (ФИЛИАЛ) УУНиТ
ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Актуализировано:
на заседании кафедры
протокол №11 от «14» июня 2023 г.
Зав. кафедрой

/Х.Б. Нургалина

Согласовано:
Председатель УМК факультета

__________/ Л.Р. Сулейманова

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА ДИСЦИПЛИНЫ (МОДУЛЯ)

дисциплина «<u>ИСТОРИЯ БАШКИРСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ (Ч.1)</u>»

Обязательная часть

(обязательная часть или часть, формируемая участниками образовательных отношений, факультатив)

программа бакалавриата

Направление подготовки
44.03.05 Педагогическое образование (с двумя профилями подготовки)

Направленность (профиль) подготовки
«Иностранный (английский) язык»
Направленность (профиль) подготовки
«Образование в области родного языка и литературы (Башкирский язык и литература)»

Квалификация
бакалавр

Разработчик (составитель)
доцент кафедры,
кандидат филологических наук
/Самирханова Г.Х.

Для приема: 2021 г.

Сибай 2023 г.

Составитель / составители: Самирханова Г.Х., канд.филол.н.

Рабочая программа дисциплины утверждена на заседании кафедры протокол от «26» августа 2021 г. №1

Дополнения и изменения, внесенные в рабочую программу дисциплины, утверждены на заседании кафедры ____,
протокол № ____ от «____» ____________ 20 _ г.

Заведующий кафедрой ___________________/ _____________Ф.И.О./

Дополнения и изменения, внесенные в рабочую программу дисциплины, утверждены на заседании кафедры ____,
протокол № ____ от «____» ____________ 20 _ г.

Заведующий кафедрой ___________________/ _____________Ф.И.О./

Дополнения и изменения, внесенные в рабочую программу дисциплины, утверждены на заседании кафедры ____,
протокол № ____ от «____» ____________ 20 _ г.

Заведующий кафедрой ___________________/ _____________Ф.И.О./

Дополнения и изменения, внесенные в рабочую программу дисциплины, утверждены на заседании кафедры ____,
протокол № ____ от «____» ____________ 20 _ г.

Заведующий кафедрой ___________________/ _____________Ф.И.О./

Список документов и материалов

1. Перечень планируемых результатов обучения по дисциплине, соотнесенных с установленными в образовательной программе индикаторами достижения компетенций	4
2. Цель и место дисциплины в структуре образовательной программы	4
3. Содержание рабочей программы (объем дисциплины, типы и виды учебных занятий, учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы обучающихся)	5
4. Фонд оценочных средств по дисциплине	5
4.1. Перечень компетенций и индикаторов достижения компетенций с указанием соотнесенных с ними запланированных результатов обучения по дисциплине. Описание критериев и шкал оценивания результатов обучения по дисциплине	5
4.2. Типовые контрольные задания или иные материалы, необходимые для оценивания результатов обучения по дисциплине, соотнесенных с установленными в образовательной программе индикаторами достижения компетенций. Методические материалы, определяющие процедуры оценивания результатов обучения по дисциплине.	6
5. Учебно-методическое и информационное обеспечение дисциплины	48
5.1. Перечень основной и дополнительной учебной литературы, необходимой для освоения дисциплины	48
5.2. Перечень ресурсов информационно-телекоммуникационной сети «Интернет» и программного обеспечения, необходимых для освоения дисциплины	49
6. Материально-техническая база, необходимая для осуществления образовательного процесса по дисциплине	50

1. **Перечень планируемых результатов обучения по дисциплине, соотнесенных с установленными в образовательной программе индикаторами достижения компетенций**

По итогам освоения дисциплины обучающийся должен достичь следующих результатов обучения:

Категория (группа) компетенций	Формируемая компетенция (с указанием кода)	Код и наименование индикатора достижения компетенции	Результаты обучения по дисциплине
Контроль и оценка формирования результатов образования	ОПК-5. Способен осуществлять контроль и оценку формирования результатов образования обучающихся, выявлять и корректировать трудности в обучении	ИОПК 5.1. Знать научные представления о результатах образования, путях их достижения и способах оценки; нормативно-правовые, этические, психологические и педагогические закономерности, принципы и методические особенности осуществления контроля и оценки сформированности образовательных результатов обучающихся, выявления и психолого-педагогической коррекции трудностей в обучении в мониторинговом режиме.	*Знать* научные представления о результатах образования по преподаваемой дисциплине, путях их достижения и способах оценки; принципы и методические особенности осуществления контроля и оценки сформированности образовательных результатов обучающихся, выявления и психолого-педагогической коррекции трудностей в обучении в мониторинговом режиме на уроках литературы.
		ИОПК 5.2. Уметь определять и реализовывать формы, методы и средства осуществления контроля и оценки сформированности образовательных результатов обучающихся, выявления и психолого-педагогической коррекции групповых и индивидуальных трудностей в обучении в мониторинговом режиме.	*Уметь* определять и реализовывать формы, методы и средства осуществления контроля и оценки сформированности образовательных результатов обучающихся на уроках литературы, выявления и психолого-педагогической коррекции групповых и индивидуальных трудностей в обучении в мониторинговом режиме.
		ИОПК 5.3. Владеть приемами и алгоритмами реализации контроля и оценки сформированности образовательных результатов обучающихся, выявления и психолого-педагогической коррекции групповых и индивидуальных трудностей в обучении в мониторинговом режиме; приемами объективной оценки знаний обучающихся на основе тестирования и других методов контроля в соответствии с реальными учебными возможностями детей.	*Владеть* приемами и алгоритмами реализации контроля и оценки сформированности образовательных результатов обучающихся на уроках литературы, выявления и психолого-педагогической коррекции групповых и индивидуальных трудностей в обучении в мониторинговом режиме; приемами объективной оценки знаний обучающихся на основе тестирования и других методов контроля в соответствии с реальными учебными возможностями детей.

2. **Цель и место дисциплины в структуре образовательной программы**

Дисциплина «История башкирской литературы (ч.1)» относится к обязательной части Блока 1 учебного плана данного направления подготовки.

Дисциплина изучается на 3-4 курсах в 6 и 7 семестрах очной формы обучения.

Цели изучения дисциплины: ознакомление студентов с историей башкирской литературы с древнейших времен до XX века, ее образно-художественными традициями, крупнейшими представителями и их произведениями, получение целостного представления

об истории башкирской литературы, формирование комплексного представления об особенностях развития жанрово-стилевых, идейно-тематических направлений, структуры и содержания башкирской литературы, овладение навыками интерпретации явлений письменной культуры указанного периода, изучение жизни и творчества выдающихся представителей башкирской литературы, умение определить место, роль и значение литературы в истории духовной культуры башкирского народа.

3. Содержание рабочей программы (объем дисциплины, типы и виды учебных занятий, учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы обучающихся)

Содержание рабочей программы представлено в Приложении № 1.

4. Фонд оценочных средств по дисциплине

4.1. Перечень компетенций и индикаторов достижения компетенций с указанием соотнесенных с ними запланированных результатов обучения по дисциплине. Описание критериев и шкал оценивания результатов обучения по дисциплине

Код и формулировка компетенции:

ОПК-5. Способен осуществлять контроль и оценку формирования результатов образования обучающихся, выявлять и корректировать трудности в обучении.

Код и наименование индикатора достижения компетенции	Результаты обучения по дисциплине	Критерии оценивания результатов обучения			
		Отлично	Хорошо	Удовлетворительно	Не удовлетворительно
ИОПК 5.1. Знать научные представления о результатах образования, путях их достижения и способах оценки; нормативно-правовые, этические, психологические и педагогические закономерности, принципы и методические особенности осуществления контроля и оценки сформированности образовательных результатов обучающихся, выявления и психолого-педагогической коррекции трудностей в обучении в мониторинговом режиме.	*Знать* научные представления о результатах образования по преподаваемой дисциплине, путях их достижения и способах оценки; принципы и методические особенности осуществления контроля и оценки сформированности образовательных результатов обучающихся, выявления и психолого-педагогической коррекции трудностей в обучении в мониторинговом режиме на уроках литературы.	Отлично знает научные представления о результатах образования по преподаваемой дисциплине, путях их достижения и способах оценки; принципы и методические особенности осуществления контроля и оценки сформированности образовательных результатов обучающихся, выявления и психолого-педагогической коррекции трудностей в обучении в мониторинговом режиме на уроках литературы.	Достаточно хорошо знает научные представления о результатах образования по преподаваемой дисциплине, путях их достижения и способах оценки; принципы и методические особенности осуществления контроля и оценки сформированности образовательных результатов обучающихся, выявления и психолого-педагогической коррекции трудностей в обучении в мониторинговом режиме на уроках литературы.	Имеет представление о научных представлениях о результатах образования по преподаваемой дисциплине, путях их достижения и способах оценки; принципы и методические особенности осуществления контроля и оценки сформированности образовательных результатов обучающихся, выявления и психолого-педагогической коррекции трудностей в обучении в мониторинговом режиме на уроках литературы.	Не имеет представления о научных представлениях о результатах образования по преподаваемой дисциплине, путях их достижения и способах оценки; принципы и методические особенности осуществления контроля и оценки сформированности образовательных результатов обучающихся, выявления и психолого-педагогической коррекции трудностей в обучении в мониторинговом режиме на уроках литературы.
ИОПК 5.2. Уметь	*Уметь* определять и реализовывать	Показывает весь комплекс умений	Достаточно хорошо умеет	Демонстрирует поверхностные	Не умеет определять и

определять и реализовывать формы, методы и средства осуществления контроля и оценки сформированности образовательных результатов обучающихся, выявления и психолого-педагогической коррекции групповых и индивидуальных трудностей в обучении в мониторинговом режиме.	формы, методы и средства осуществления контроля и оценки сформированности образовательных результатов обучающихся на уроках литературы, выявления и психолого-педагогической коррекции групповых и индивидуальных трудностей в обучении в мониторинговом режиме.	определять и реализовывать формы, методы и средства осуществления контроля и оценки сформированности образовательных результатов обучающихся на уроках литературы, выявления и психолого-педагогической коррекции групповых и индивидуальных трудностей в обучении в мониторинговом режиме.	определять и реализовывать формы, методы и средства осуществления контроля и оценки сформированности образовательных результатов обучающихся на уроках литературы, выявления и психолого-педагогической коррекции групповых и индивидуальных трудностей в обучении в мониторинговом режиме.	умения определять и реализовывать формы, методы и средства осуществления контроля и оценки сформированности образовательных результатов обучающихся на уроках литературы, выявления и психолого-педагогической коррекции групповых и индивидуальных трудностей в обучении в мониторинговом режиме.	реализовывать формы, методы и средства осуществления контроля и оценки сформированности образовательных результатов обучающихся на уроках литературы, выявления и психолого-педагогической коррекции групповых и индивидуальных трудностей в обучении в мониторинговом режиме.
ИОПК 5.3. Владеть приемами и алгоритмами реализации контроля и оценки сформированности образовательных результатов обучающихся, выявления и психолого-педагогической коррекции групповых и индивидуальных трудностей в обучении в мониторинговом режиме; приемами объективной оценки знаний обучающихся на основе тестирования и других методов контроля в соответствии с реальными учебными возможностями детей.	*Владеть* приемами и алгоритмами реализации контроля и оценки сформированности образовательных результатов обучающихся на уроках литературы, выявления и психолого-педагогической коррекции групповых и индивидуальных трудностей в обучении в мониторинговом режиме; приемами объективной оценки знаний обучающихся на основе тестирования и других методов контроля в соответствии с реальными учебными возможностями детей.	Демонстрирует сформированные навыки владения приемами и алгоритмами реализации контроля и оценки сформированности образовательных результатов обучающихся на уроках литературы, выявления и психолого-педагогической коррекции групповых и индивидуальных трудностей в обучении в мониторинговом режиме; приемами объективной оценки знаний обучающихся на основе тестирования и других методов контроля в соответствии с реальными учебными возможностями детей.	Достаточно хорошо владеет приемами и алгоритмами реализации контроля и оценки сформированности образовательных результатов обучающихся на уроках литературы, выявления и психолого-педагогической коррекции групповых и индивидуальных трудностей в обучении в мониторинговом режиме; приемами объективной оценки знаний обучающихся на основе тестирования и других методов контроля в соответствии с реальными учебными возможностями детей.	На удовлетворительном уровне владеет приемами и алгоритмами реализации контроля и оценки сформированности образовательных результатов обучающихся на уроках литературы, выявления и психолого-педагогической коррекции групповых и индивидуальных трудностей в обучении в мониторинговом режиме; приемами объективной оценки знаний обучающихся на основе тестирования и других методов контроля в соответствии с реальными учебными возможностями детей.	Не владеет приемами и алгоритмами реализации контроля и оценки сформированности образовательных результатов обучающихся на уроках литературы, выявления и психолого-педагогической коррекции групповых и индивидуальных трудностей в обучении в мониторинговом режиме; приемами объективной оценки знаний обучающихся на основе тестирования и других методов контроля в соответствии с реальными учебными возможностями детей.

4.2. Типовые контрольные задания или иные материалы, необходимые для оценивания результатов обучения по дисциплине, соотнесенных с установленными в образовательной программе индикаторами достижения компетенций. Методические

материалы, определяющие процедуры оценивания результатов обучения по дисциплине.

Код и наименование индикатора достижения компетенции	Результаты обучения по дисциплине	Оценочные средства
ИОПК 5.1. Знать научные представления о результатах образования, путях их достижения и способах оценки; нормативно-правовые, этические, психологические и педагогические закономерности, принципы и методические особенности осуществления контроля и оценки сформированности образовательных результатов обучающихся, выявления и психолого-педагогической коррекции трудностей в обучении в мониторинговом режиме. ИОПК 5.2. Уметь определять и реализовывать формы, методы и средства осуществления контроля и оценки сформированности образовательных результатов обучающихся, выявления и психолого-педагогической коррекции групповых и индивидуальных трудностей в обучении в мониторинговом режиме. ИОПК 5.3. Владеть приемами и алгоритмами реализации контроля и оценки сформированности образовательных результатов обучающихся, выявления и психолого-педагогической коррекции групповых и индивидуальных трудностей в обучении в мониторинговом режиме; приемами объективной оценки знаний обучающихся на основе тестирования и других методов контроля в соответствии с реальными учебными возможностями детей.	*Знать* научные представления о результатах образования по преподаваемой дисциплине, путях их достижения и способах оценки; принципы и методические особенности осуществления контроля и оценки сформированности образовательных результатов обучающихся, выявления и психолого-педагогической коррекции трудностей в обучении в мониторинговом режиме на уроках литературы.	вопросы для аудиторной работы, тест, реферат, экзамен
	Уметь определять и реализовывать формы, методы и средства осуществления контроля и оценки сформированности образовательных результатов обучающихся на уроках литературы, выявления и психолого-педагогической коррекции групповых и индивидуальных трудностей в обучении в мониторинговом режиме.	вопросы для аудиторной работы, анализ художественных произведений, анализ литературно-критических статей, организация и проведение встреч с писателями, юбилейных и тематических вечеров, вечеров памяти, подготовка и публикация научных статей
	Владеть приемами и алгоритмами реализации контроля и оценки сформированности образовательных результатов обучающихся на уроках литературы, выявления и психолого-педагогической коррекции групповых и индивидуальных трудностей в обучении в мониторинговом режиме; приемами объективной оценки знаний обучающихся на основе тестирования и других методов контроля в соответствии с реальными учебными возможностями детей.	вопросы для аудиторной работы, тест, реферат, экзамен.

Критериями оценивания являются баллы, которые выставляются преподавателем за виды деятельности (оценочные средства) по итогам изучения модулей (разделов дисциплины), перечисленных в рейтинг-плане дисциплины (*для экзамена:* текущий контроль – максимум 40 баллов; рубежный контроль – максимум 30 баллов, поощрительные баллы – максимум 10; *для зачета:* текущий контроль – максимум 50 баллов; рубежный контроль – максимум 50 баллов, поощрительные баллы – максимум 10).

Шкалы оценивания:

(*для экзамена:*

от 45 до 59 баллов – «удовлетворительно»;

от 60 до 79 баллов – «хорошо»;

от 80 баллов – «отлично».

для зачета:

зачтено – от 60 до 110 рейтинговых баллов (включая 10 поощрительных баллов),

не зачтено – от 0 до 59 рейтинговых баллов).

Рейтинг-план дисциплины
История башкирской литературы (ч.1)

направление Педагогическое образование (с двумя профилями подготовки), направленность (профиль) подготовки «Иностранный язык» «Образование в области родного языка и литературы” (Башкирский язык и литература)»
курс 3, семестр 6

Виды учебной деятельности студентов	Балл за конкретное задание	Число заданий за семестр	Баллы	
			Минимальный	Максимальный
Модуль 1				
Текущий контроль				
1. Практическое занятие	1	7	4	7
2. Анализ худ. произведений	1	8	5	8
Модуль 2				
Текущий контроль				
1. Практическое занятие	1	8	4	8
2. Анализ худ. произведений	1	7	5	7
3. Реферат	5	1	3	5
Модуль 3				
Текущий контроль				
1. Практическое занятие	1	8	4	8
2. Анализ худ. произведений	1	7	5	7
Рубежный контроль				
1. Тест	50	1	30	50
Поощрительные баллы				
1.Участие на олимпиадах /				
2. Публикация статей	10	1	0	10
Посещаемость (баллы вычитаются из общей суммы набранных баллов)				
1. Посещение лекционных занятий			**0**	**–6**
2. Посещение практических (семинарских, лабораторных занятий)			**0**	**–10**
Итоговый контроль				
1. Зачет (дифференцированный зачет)				
2. Экзамен				
			60	110

Рейтинг-план дисциплины
История башкирской литературы (ч.1)

направление Педагогическое образование (с двумя профилями подготовки), направленность (профиль) подготовки «Иностранный язык» «Образование в области родного языка и литературы” (Башкирский язык и литература)»
курс 4, семестр 7

Виды учебной деятельности студентов	Балл за конкретное задание	Число заданий за семестр	Баллы	
			Минимальный	Максимальный
Модуль 1				
Текущий контроль				
1. Практическое занятие	1	7	4	7
2. Анализ худ. произведений	1	8	5	8
Модуль 2				
Текущий контроль				
1. Практическое занятие	1	8	4	8
2. Анализ худ. произведений	1	7	5	7
3. Реферат	5	1	3	5
Модуль 3				
Текущий контроль				
1. Практическое занятие	1	8	4	8
2. Анализ худ. произведений	1	7	5	7
Рубежный контроль				
1. Тест	50	1	30	50
Поощрительные баллы				
1.Участие на олимпиадах /				
2. Публикация статей	10	1	0	10
Посещаемость (баллы вычитаются из общей суммы набранных баллов)				
3. Посещение лекционных занятий			**0**	**–6**
4. Посещение практических (семинарских, лабораторных занятий)			**0**	**–10**
Итоговый контроль				
1. Зачет (дифференцированный зачет)				
2. Экзамен				
			60	110

Вопросы на лекции и практические занятия
6 семестр

Занятие №1

Инеш. Башҡорт әҙәбиәте тарихының осорҙарға бүленеше.

1. Курстың йөкмәткеһе, маҡсаты һәм бурыстары.
2. Башҡорт әҙәбиәте тарихының осорҙарға бүленеше.
3. Осорҙарҙы билдәләү принциптары.

Занятие №2

Боронғо төрки яҙма ҡомартҡылары.

1. Руник яҙма ҡомартҡылар.
2. Мәхмүт Ҡашғариҙың "Диуану лөғәт әт-төрк" әҫәре.
3. "Ҡотаҙғу белек" әҫәре.
4. Башҡорт-уғыҙ эпик традициялары һәм "Ҡорҡот ата китабы".

Занятие №3

Болғар осоронда культура һәм әҙәбиәт (XI-XIII бб.)

1. Болғар осоронда мәҙәниәт торошо.
2. Болғар-башҡорт мөнәсәбәттәре.
3. Болғар осорона ҡараҡан әҙәби текстар.

Занятие №4

Ҡол Ғәли. "Ҡиссаи Йософ"

1. Болғар осоро әҙәбиәте арҙаҡлы вәкиле Ҡол Ғәли тураһындағы мәғлүмәттәр.
2. Ҡол Ғәлиҙең "Ҡиссаи Йософ" дастанының яҙылыу ваҡыты һәм шарттары.
3. "Ҡиссаи Йософ" дастанының Урал-Волга буйҙарында таралған күсермәләре һәм баҫмалары, сюжет сығанаҡтары.
4. "Ҡиссаи Йософ" дастанының идея-тематик йөкмәткеһе (әҫәрҙең йөкмәткеһен һөйләү).
5. "Ҡиссаи Йософ" дастанының жанр-стиль тәбиғәте, әҫәрҙең художестволы эшләнеше (әҫәргә тулы яҙма анализ).
6. "Ҡиссаи Йософ" дастанының новаторлығы һәм традициялары (гуманистик асылы, оптимистик рухы, халыҡсан-демократик һыҙаттары).
7. Дастандың башҡорт әҙәбиәте тарихында тотҡан роле.

Занятие №5

Ҡыпсаҡ осоро әҙәбиәте (XIII-XVI бб.). Йырауҙар ижады

1. Ҡыпсаҡ осоро әҙәбиәте (XIII-XVI бб.).
2. Йырау атамаһы тураһында дөйөм төшөнсә.
3. Һабыра йырау. Уның йәшәү һәм ижад итеү дәүере. Ижадының өйрәнелеү кимәле.
4. Асан Ҡайғы йырау. Уның импровизацияһының фәлсәфәүи йүнәлеше.
5. Шалғыйыҙ йырау. Уның импровизацияһында тематик йүнәлештәр.
6. Ҡаҙтуған йырау. Уның импровизацияһында тематик йүнәлештәр.

Занятие №6

Яҙма мәҙәниәт һәм дастансылыҡ. Ҡотб. "Хөсрәү вә Ширин"

1. Урта быуаттарҙа ауыҙ-тел әҙәбиәте менән яҙма культураның йәнәш йәшәү формалары.
2. Ҡотбтың "Хөсрәү вә Ширин" поэмаһы. Әҫәрҙең авторы, яҙылыу ваҡыты һәм тарихы тураһындағы мәғлүмәттәр.
3. "Хөсрәү вә Ширин" поэмаһының сюжет сығанаҡтары.
4. "Хөсрәү вә Ширин" поэмаһының идея-тематик йөкмәткеһе (әҫәрҙең йөкмәткеһен һөйләү).

5. “Хөсрәү вә Ширин” поэмаһының жанр-стиль тәбиғәте, әҫәрҙең художестволы эшләнеше (әҫәргә тулы яҙма анализ).

Занятие №7

Харәзми. “Мөхәббәтнамә”. Кәтиб. “Жөмжөмә солтан”

1. Харәзмиҙең “Мөхәббәтнамә” поэмаһы. Әҫәрҙең авторы, яҙылыу ваҡыты һәм тарихы тураһындағы мәғлүмәттәр. “Мөхәббәтнамә” поэмаһының сюжет сығанаҡтары.
2. “Мөхәббәтнамә” поэмаһының идея-тематик йөкмәткеһе (әҫәрҙең йөкмәткеһен һөйләү).
3. “Мөхәббәтнамә” поэмаһының жанр-стиль тәбиғәте, әҫәрҙең художестволы эшләнеше (әҫәргә тулы яҙма анализ).
4. Кәтибтең “Жөмжөмә солтан” поэмаһы. Әҫәрҙең авторы, яҙылыу ваҡыты һәм тарихы тураһындағы мәғлүмәттәр.
5. “Жөмжөмә солтан” поэмаһының сюжет сығанаҡтары.
6. “Жөмжөмә солтан” поэмаһының идея-тематик йөкмәткеһе (әҫәрҙең йөкмәткеһен һөйләү).
7. “Жөмжөмә солтан” поэмаһының жанр-стиль тәбиғәте, әҫәрҙең художестволы эшләнеше (әҫәргә тулы яҙма анализ).

Занятие №8

Сәйф Сараи. “Гөлстан бит-төрки”, “Сөһәйл вә Гөлдерсен”.

1. Сәйф Сараиҙың “Гөлстан бит-төрки” һәм “Сөһәйл вә Гөлдерсен” поэмалары. Уларҙың авторы, яҙылыу ваҡыты һәм тарихы тураһындағы мәғлүмәттәр.
2. Поэмаларҙың сюжет сығанаҡтары.
3. “Гөлстан бит-төрки” һәм “Сөһәйл вә Гөлдерсен” поэмаларының идея-тематик йөкмәткеһе (әҫәрҙең йөкмәткеһен һөйләү).
4. “Гөлстан бит-төрки” һәм “Сөһәйл вә Гөлдерсен” поэмаларының жанр-стиль тәбиғәте, әҫәрҙең художестволы эшләнеше (әҫәргә тулы яҙма анализ).

Занятие №9

Суфыйсылыҡ әҙәбиәте

1. Боронғо һәм Урта быуат Көнсығыш мәҙәниәте тарихында суфыйсылыҡ йүнәлеше. Суфыйсылыҡтың фәлсәфәүи-эстетик асылы һәм әҙәбиәттәге сағылышы.
2. Башҡорт әҙәби-мәҙәни ерлегенә суфыйсылыҡтың килеп инеүендә Әхмәт Йәсәүм менән Сөләймән Баҡырғани ижадтарының йоғонтоһо.
3. Агиографик әҙәбиәт өлгөһө буларак, Мәхмүт бине Ғәли-Болғариҙың “Нәһж әл-фәрадис”, Насретдин Рабғуҙиҙың “Ҡиссас әл-әнбиә”, Хөсәм Кәтибтең “Жөмжөмә солтан” әҫәрҙәре.
4. Авторҙары билдәһеҙ “Киҫекбаш”, “Ҡиссаи Сәҡәм”, “Ҡиссаи Ибраһим”, “Ҡиссаи Фәттәхетдин” әҫәрҙәрендә суфыйсылыҡ агиологияһы.
5. Өмми Камал шиғриәтендә суфыйсылыҡ идеялары.

Занятие №10

Россия осоро әҙәбиәте. XVI быуаттың икенсе яртыһынан XVIII аҙағына тиклемге әҙәбиәт

1. Башҡортостандың үҙ ирке менән Рус дәүләтенә ҡушылыуы. Шарттар һәм килешеүҙәр.
2. XVI быуаттың икенсе яртыһында мәҙәниәт торошо.
3. Башҡортостандың үҙ ирке менән Рус дәүләтенә ҡушылыуы ваҡиғаһы әҙәбиәттә сағылышы.

Занятие №11

Шәжәрәләр. Тәуарихтар.

1. Тарихи-әҙәби ҡомартҡы булараҡ башҡорт шәжәрәләре. Уларҙың төрҙәре һәм композицион-структур формалары, төп һыҙаттары.

2. Шәжәрәләрҙең тел-стиль үҙенсәлектәре, уларҙа фольклор элементтары.
3. Шәжәрәләрҙең сығанаҡтары һәм традициялары (Юрматы, Ҡыпсаҡ, Үҫәргән, Ҡарағай Ҡыпсаҡ һ.б. ырыуҙар шәжәрәһе миҫалында).
4. XVI быуаттың икенсе яртыһы – XVIII быуаттарҙа тәуарих жанрының үҫеүе. Был күренештең социаль-тарихи сәбәптәре.
5. Хисаметдин Мөслимиҙең "Тәуарихи Болғария" китабының идея-тематик йөкмәткеһе, художестволы үҙенсәлектәре.
6. Аноним "Сыңғыҙнамә" китабы, уның йөкмәткеһе һәм төҙөлөшө. Әҫәрҙә башҡорт ырыу башлыҡтарының кәүҙәләнеше.

Занятие №12

Сәсәндәр ижады. Публицистика.

1. XVI – XVIII быуаттарҙа сәсәнселек сәнғәтенең үҫеше. Сәсәндәр ижадында индивидуаль башланғыстарҙың һәм реалистик планда һүрәтләүҙең көсәйеүе.
2. Ҡобағош менән Аҡмырҙа сәсәндәр. Уларҙың тормошо һәм ижадына бәйле мәғлүмәттәр.
3. Ҡарас сәсән. Ҡарас менән Аҡша телмәрендә донъя һәм дөйөм төрки ауыҙ-тел һүҙ сәнғәте ерлеге.
4. Ерәнсә сәсән. Уның тормошо һәм ижадына бәйле мәғлүмәттәр. Төрки һүҙ сәнғәтендә Ерәнсә сәсән образы.
5. Байыҡ сәсән. Уның тормошо һәм ижадына бәйле мәғлүмәттәр. Байыҡ Айҙар ҡобайырҙарында сәсәндең ижтимағи-сәйәси роле.
6. Публицистика.

Занятие №13

С. Юлаев. Тормошо һәм ижады.

1. С. Юлаевтың биографияһы. Тормошо һәм ижадының өйрәнелеү тарихы һәм кимәле.
2. С. Юлаев әҫәрҙәренең ижад ителеү һәм йәшәү формалары.
3. С. Юлаев әҫәрҙәренең идея-тематик йөкмәткеһе (әҫәрҙәрҙең йөкмәткеһен һөйләү, уларға тулы яҙма анализ яһау).
4. С. Юлаев әҫәрҙәренең художество тәбиғәте. Уларҙа ауыҙ-тел һәм яҙма әҙәбиәт традицияларының синтезлашыуы.
5. С. Юлаевтың яҙма поэзия традицияларына яҡын торған әҫәрҙәре. Уларҙың жанр тәбиғәте, идея-тематикаһы.
6. Ауыҙ-тел традицияларын үҫтергән импровизацияларының жанр тәбиғәте. Уларҙағы төп мотивтар.
7. С. Юлаевтың публицистик характерҙағы яҙмаларының идея-тематик йөкмәткеһе.
8. Фольклорҙа, әҙәбиәттә һәм сәнғәттә С. Юлаев образы.

Занятие №14

XIX быуаттың тәүге яртыһында башҡорт әҙәбиәте.
Башҡортостанда әҙәбиәт һәм мәҙәниәт торошо.

1. XIX быуаттың тәүге яртыһында Башҡортостанда ижтимағи-сәйәси хәл.
2. XIX быуаттың тәүге яртыһында Башҡортостанда мәҙәниәт торошо.
3. XIX быуаттың тәүге яртыһында Башҡортостанда мәғариф системаһы.
4. XIX быуаттың тәүге яртыһында Башҡортостанда әҙәбиәт торошо.

Занятие №15

Әбелмәних Ҡарғалы ижады

1. Ә. Ҡарғалының тормош юлы.

2. Ә. Ҡарғалының “Тәржемәи хажи Әбелмәних әл-бистәүи әс-Сәғиди” (“Сәғит биҫтәһе хажийы Әбелмәних тәржемәләре”) китабының идея-тематик йөкмәткеһе, композицияһы, тел-стиль үҙенсәлектәре.
3. Ә. Ҡарғалы ижадының жанр тәбиғәте.

Занятие №16

Һибәтулла Салихов ижады

1. Һ. Салиховтың биографияһы. Ижадының өйрәнелеү кимәле.
2. Һ. Салиховтың “Төхфәд әл-әүләд” (“Балаларға бүләк”) йыйынтығының идея-эстетик йөкмәткеһе, композицияһы, әҫәрҙәренең поэтик үҙенсәлектәре.
3. Һ. Салиховтың “Мәжмәғ әл-әдаб” китабының идея-тематик йөкмәткеһе, тел-стиль үҙенсәлектәре.

7 семестр

Занятие №1

XIX быуаттың икенсе яртыһында башҡорт әҙәбиәте.

Башҡортостанда әҙәбиәт һәм мәҙәниәт торошо. Поэзия.

1. XIX быуаттың икенсе яртыһында Башҡортостанда ижтимағи-сәйәси хәл.
2. XIX быуаттың икенсе яртыһында Башҡортостанда мәҙәниәт торошо.
3. XIX быуаттың икенсе яртыһында Башҡортостанда әҙәбиәт торошо.

Занятие №2

XIX быуаттың икенсе яртыһында проза һәм драматургия үҫеше.

1. XIX быуаттың икенсе яртыһында Башҡортостанда әҙәбиәт торошо.
2. XIX быуаттың икенсе яртыһында проза.
3. XIX быуаттың икенсе яртыһында драматургия.

Занятие №3

Ғәли Соҡорой ижады

1. Ғ. Соҡоройҙың тормош юлы. Ижадының өйрәнелеү кимәле.
2. Ғ. Соҡорой ижадының тематикаһы, әҫәрҙәренең жанрҙар төрлөлөгө.
3. Ғ. Соҡорой ижадында дини тематика.
4. Ғ. Соҡорой ижадында тарихи тема.
5. Ғ. Соҡоройҙың фәлсәфәүи лирикаһы.
6. Ғ. Соҡорой ижадында суфыйсылыҡ идеяларының сағылышы.

Занятие №4

М. Аҡмулла ижады

1. М. Аҡмулланың биографияһы. Тормош юлының автобиографик характерҙағы әҫәрҙәрендә сағылышы.
2. М. Аҡмулла әҫәрҙәренең идея-тематик йөкмәткеһе, ижадының төп мотивтары.
3. М. Аҡмулла поэзияһында социаль мотивтар. Әҫәрҙәрендә сатирик һәм публицистик пафос.
4. М. Аҡмулланың фәлсәфәүи лирикаһы.
5. М. Аҡмулла ижадының жанр тәбиғәте.
6. М. Аҡмулла ижадының новаторлығы. Ижадының башҡорт әҙәбиәте тарихында тотҡан урыны.

Занятие №5

М. Өмөтбаев ижады

1. М. Өмөтбаевтың тормош юлы. Уның ижтимағи эшмәкәрлеге. Уның хаҡында үҙ осоро ваҡытлы матбуғаты.

2. М. Өмөтбаев ижадының энциклопедик характеры. Уның тарихи-этнографик яҙмаларының тематикаһы, ғилми-әҙәби һыҙаттары.
3. М. Өмөтбаев – филолог. Уның әҙәбиәт ғилеме һәм фольклористика өлкәһендәге эшмәкәрлеге.
4. М. Өмөтбаевтың яҙма әҙәби тел төркиҙе демократлаштырыу, башҡорт теленә граждандлыҡ хоҡуғы биреү өсөн көрәше.
5. М. Өмөтбаев – шағир. Уның әҫәрҙәренең идея-тематик йөкмәткеһе, жанр тәбиғәте.
6. М. Өмөтбаев – публицист. Уның публицистик яҙмаларының идея-тематик йөкмәткеһе, тел-стиль үҙенсәлектәре.
7. М. Өмөтбаев – тәржемәсе. Уның тәржемә ителгән әҫәрҙәренең художестволы үҙенсәлектәре.
8. М. Өмөтбаев ижадының башҡорт ижтимағи фекере, башҡорт әҙәбиәте һәм мәҙәниәте үҫешендәре тотҡан урыны.

Занятие №6
Р.Фәхретдинов ижады

1. Р. Фәхретдиновтың тормош юлы һәм ижады. Ижадының өйрәнелеү кимәле.
2. Р. Фәхретдиновтың башланғыс ижады. Әҫәрҙәренең киң йәмғиәтселек иғтибарын йәлеп итеүе.
3. Р. Фәхретдиновтың журналистика өлкәһендәге эшмәкәрлеге. Мәҡәләләрендә мәғрифәтселек идеялары сағылышы, тәнҡит рухы.
4. Р. Фәхретдиновтың “Аҫар” китабында күтәрелгән проблемалар, хеҙмәтенең ижтимағи әһәмиәте.
5. Р. Фәхретдиновтың “Аҫар” китабының жанр-стиль үҙенсәлектәре, структураһы.

Занятие №7
XX б. башында Башҡортостанда социаль-иҡтисади, ижтимағи-сәйәси хәл.
XX быуат башында башҡорт поэзияһы.

1. XX б. башында Башҡортостанда социаль-иҡтисади, ижтимағи-сәйәси хәл.
2. XX б. башында Башҡортостанда мәҙәниәт торошо.
3. XX б. башында Башҡортостанда әҙәбиәт торошо.

Занятие №8
XX быуат башы башҡорт прозаһы һәм драматургияһы.

1. XX б. башында Башҡортостанда әҙәбиәт торошо.
2. XX быуат башы башҡорт прозаһы.
3. XX быуат башы башҡорт драматургияһы.

Занятие №9
С. Яҡшығоловтың тормош юлы һәм ижады

1. С. Яҡшығоловтың тормош юлы һәм ижады. Башланғыс ижадында мәғрифәтселек романтикаһы.
2. С. Яҡшығолов әҫәрҙәренең проблематикаһы.
3. С. Яҡшығолов әҫәрҙәренең жанр тәбиғәте.
4. С. Яҡшығолов – тәржемәсе.

Занятие №10
Ш. Бабичтың тормош юлы һәм ижады

1. Ш. Бабичтың тормош юлы һәм ижады. Башланғыс ижадында мәғрифәтселек идеялары.
2. Ш. Бабич шиғриәтенең идея-тематик йүнәлеше.
3. Ш. Бабич – юморист һәм сатирик.
4. Ш. Бабич әҫәрҙәренең жанр тәбиғәте.

5. Ш. Бабичтың “Тулҡын” ойошмаһындағы эшмәкәрлеге.
6. Башҡорт милли автономияһы өсөн көрәштәге Ш. Бабичтың урыны.
7. Ш. Бабичтың “Ғазазил” поэмаһының идея-йөкмәткеһе һәм художество формаһы.
8. Ш. Бабич ижадының башҡорт поэзияһы тарихында уйнаған роле.

Занятие №11

Октябрь революцияһы һәм граждандар һуғышы осорондағы әҙәбиәт.

1. Октябрь революцияһы һәм граждандар һуғышы осоронда ижтимағи-сәйәси хәл.
2. Октябрь революцияһы һәм граждандар һуғышы осорондағы әҙәбиәт.
3. “Тулҡын” әҙәби ойошмаһы эшмәкәрлеге.

Занятие №12

1920 йылдар башҡорт поэзияһы үҫеше

1. 1920 йылдар башҡорт поэзияһының идея-тематик йүнәлештәре.
2. 1920 йылдар башҡорт поэзияһында жанр һәм форма төрлөлөгө.
3. 1920 йылдар башҡорт поэзияһында лирик герой концепцияһы.

Занятие №13

1920 йылдар башҡорт прозаһы һәм драматургияһы.

1. 1920 йылдар башҡорт прозаһының идея-тематик йүнәлеше.
2. 1920 йылдар башҡорт драматургияһының идея-тематик йүнәлеше.
3. Яңы герой концепцияһы.

Занятие №14

М. Ғафури – башҡорт әҙәбиәтенең классигы

1. М. Ғафуриҙың тормош юлы. Башланғыс ижадының идея-тематикаһы.
2. М. Ғафуриҙың Беренсе рус революцияһы осорондағы ижады.
3. М. Ғафуриҙың ҡара реакция йылдарындағы ижады.
4. М. Ғафуриҙың яңы революцион күтәрелеш һәм Империалистик һуғыш осорондағы ижадының идея-проблематикаһы.
5. М. Ғафуриҙың ижадында революцион-демократик мотивтарҙың, социаль көрәш темаһының сағылышы.

Занятие №15

М. Ғафури прозаһы

1. М. Ғафуриҙың тәүге проза әҫәрҙәренең проблематикаһы. Уларҙа мәғрифәтселек идеяларының сағылышы (“Аслыҡ йәки һатлыҡ ҡыҙ”, “Үгэй балалар” һ.б. хикәйәләре).
2. М. Ғафури прозаһында социаль мотивтар. “Хәҙер анһат ул, элек ҡыйын ине”, “Фәҡирлек менән үткән тереклек”, “Ярлылар йәки өйҙәш ҡатын” әҫәрҙәренең идея-проблематикаһы.
3. М. Ғафуриҙың “Ҡара йөҙҙәр”, “Тормош баҫҡыстары”, “Шағирҙың алтын приискыһында” повестарының идея-тематик йөкмәткеһе.
4. М. Ғафури – публицист.

Занятие №16

Д. Юлтыйҙың тормош юлы һәм ижады

1. Д. Юлтыйҙың тормошо һәм ижтимағи эшмәкәрлеге. Башланғыс ижадының идея-тематикаһы.
2. Д. Юлтый шиғриәтендә романтизм. Тәбиғәт һәм мөхәббәт лирикаһы үҙенсәлектәре.
3. Д. Юлтыйҙың Империалистик һуғыш осорондағы ижадының идея-проблематикаһы.
4. Шағирҙың Февраль һәм Октябрь революцияһы осоро ижадында дөйөм демократик азатлыҡ мотивтары сағылышы.

5. Д. Юлтыйҙың нәҫерҙәре һәм хикәйәләренең проблематикаһы.
6. “Ҡан” романының художестволы үҙенсәлектәре.
7. Д. Юлтый драматургияһы.

Занятие №17

1930 йылдар башҡорт поэзияһы.

4. 1930 йылдар башҡорт поэзияһының идея-тематик йүнәлештәре.
5. 1930 йылдар башҡорт поэзияһында жанр һәм форма төрлөлөгө.
6. 1930 йылдар башҡорт поэзияһында лирик герой концепцияһы.

Занятие №18

1930 йылдар башҡорт прозаһы һәм драматургияһы

4. 1930 йылдар башҡорт прозаһының идея-тематик йүнәлеше.
5. 1930 йылдар башҡорт драматургияһының идея-тематик йүнәлеше.
6. Яңы герой концепцияһы.

Занятие №19

Шәхес культы осоронда милли интеллигенция яҙмышы.

А. Таһировтың, Т. Йәнәбиҙең һәм И. Насыриҙың тормош юлы һәм ижады.

1. А. Таһировтың тормош юлы һәм ижтимағи эшмәкәрлеге. Башланғыс ижадының идея-тематик йүнәлеше.
2. А. Таһировтың революцион идеяларҙы сағылдырған әҫәрҙәренең художестволы үҙенсәлектәре (хикәйәләре, повестары).
3. А. Таһировтың драматургия өлкәһендәге айырым тәжрибәләре. «Бисура», «Салбарһыҙҙар» пьесаларының идея-проблематикаһы, жанр үҙенсәлектәре.
4. А. Таһировтың “Һалдаттар” романында автобиографизм һыҙаттары.
5. “Ҡыҙылгвардеецтар”, “Ҡыҙылармеецтар” дилогияһының художестволы үҙенсәлектәре.
6. Т. Йәнәбиҙең тормош юлы һәм ижтимағи эшмәкәрлеге.
7. Т. Йәнәби поэзияһының идея-тематик йөкмәткеһе.
8. Т. Йәнәби прозаһының жанр тәбиғәте.
9. И. Насыриҙың тормош юлы һәм ижтимағи эшмәкәрлеге.
10. И. Насыриҙың нәҫерҙәре һәм хикәйәләре. “Тереләй ҡәберҙә”, “Гөлдәр”, “Вагонда”, “Һөжүм” повестарында шәреҡ поэтикаһы.
11. И. Насыриҙың “Сибай”, “Еңелгән ятыу” повестарында шәхес проблемаһы.
12. И. Насыриҙың “Күҙәй” романында тарихи ерлек. Романдың композиция һәм сюжет үҙенсәлектәре, һүрәтләү саралары.
13. И. Насыриҙың әҙәби тәнҡит өлкәһендәге эшмәкәрлеге.

Занятие №20

С. Мифтаховтың тормош юлы һәм ижады

1. С. Мифтаховтың тормош юлы һәм ижады.
2. С. Мифтаховтың “Пандар илендә” пьесаһының һәм “Зимагорҙар” драмаһының идея-тематик йөкмәткеһе.
3. С. Мифтаховтың “Һаҡмар”, “Дуҫлыҡ һәм мөхәббәт” дилогияһында, "Ялан ҡыҙы" драмаһында конфликт тәбиғәте.
4. С. Мифтаховтың “Һаҡмар”, “Аҡбуҙат” операларының либреттолары.

Занятие №21

Бөйөк Ватан һуғышы осоронда башҡорт әҙәбиәте. Шиғриәт.

1. Бөйөк Ватан һуғышы осоронда башҡорт әҙәбиәте торошо.
2. Бөйөк Ватан һуғышы осоро башҡорт шиғриәтенең идея-тематик йүнәлеше.

3. Бөйөк Ватан һуғышы осоро башҡорт шиғриәтенең жанр формалары.

Занятие №22

Бөйөк Ватан һуғышы осоронда башҡорт прозаһы. Хикәйә һәм очерк жанрҙары.

4. Бөйөк Ватан һуғышы осоронда башҡорт әҙәбиәте торошо.
5. Бөйөк Ватан һуғышы осоро башҡорт прозаһының идея-тематик йүнәлеше.
6. Бөйөк Ватан һуғышы осоронда яҙылған хикәйәләрҙең художестволы үҙенсәлектәре.
7. Бөйөк Ватан һуғышы осоронда яҙылған очерктарҙың художестволы үҙенсәлектәре.

Занятие №23

Бөйөк Ватан һуғышы осоронда башҡорт драматургияһы.

1. Бөйөк Ватан һуғышы осоронда башҡорт әҙәбиәте торошо.
2. Бөйөк Ватан һуғышы осоро башҡорт драматургияһының идея-тематик йүнәлеше.
3. Бөйөк Ватан һуғышы осоро башҡорт драматургияһының жанр формалары.

Занятие №24

М. Буранғоловтың тормош юлы һәм ижады.

1. М. Буранғоловтың тормош юлы, башланғыс ижады. М. Буранғоловтың нахаҡҡа “буржуаз милләтселектә” ғәйепләнеүе.
2. М. Буранғолов – фольклорсы. Унең башҡорт халҡының мәшһүр эпосы – “Урал батыр”ҙы яҙып алыуы тарихы.
3. М. Буранғолов – сәсән. Уға “Башҡортостан халыҡ сәсәне” исеме бирелеүе тураһында.
4. М. Буранғоловтың халыҡ йырҙары тарихына нигеҙләнеп яҙылған драма әҫәрҙәренең хуожестволы эшләнеше (“Ашҡаҙар”, “Шәүрәкәй”, “Ялан Йәркәй”, “Таштуғай” һ.б.).
5. М. Буранғоловтың “Иҙеүкәй менән Мораҙым” трагедияһының художестволы үҙенсәлектәре. Әҫәрҙең Партия етәкселеге тарафынан “тарихи дөрөҫлөктө боҙоп күрһәтеүҙә” нахаҡҡа ғәйепләнеүе.
6. М. Буранғоловтың исемен мәңгеләштереү буйынса башҡарылған эштәр.

Занятие №25

Р. Ниғмәтиҙең тормош юлы һәм ижады.

1. Р. Ниғмәтиҙең тормош юлы, башланғыс ижады.
2. Р. Ниғмәтиҙең 1930 йылдарҙағы шиғриәтенең үҙенсәлеге. Башҡорт шиғриәтенә индергән яңылыҡтары. Һуғышҡа тиклемге поэмаларының («Баҫыу хөкөмө», «Дауылдар тыуҙырған ғүмер») тематик даирәһе, жанр тәбиғәте.
3. Р. Ниғмәтиҙең Бөйөк Ватан һуғышы йылдарындағы ижады. «Үлтер, улым, фашисты!»,. «Башҡортостан һүҙе»,. «Герой тураһында поэма» әҫәрҙәренең художестволы үҙенсәлектәре. Башҡорт шиғриәтендә эпистоляр жанр формаһын башлап ебәреүе («Һинең кәләшеңдең хаттары», «Егеттең яуаптары»).
4. Р. Ниғмәтиҙең Бөйөк Ватан һуғышынан һуңғы ижадында Тыуған ил, Башҡортостан образдары. "Большевик", "Осҡондан ялҡын", "Һаҡмар ҡыҙы" поэмалары, уларҙа жанр яңылыҡтары.
5. Р. Ниғмәтиҙең драма әҫәрҙәре.

Занятие №26

Б. Бикбайҙың тормош юлы һәм ижады. Поэзияһы һәм прозаһы.

1. Б. Бикбайҙың тормош юлы. Бөйөк Ватан һуғышына тиклемге ижадының тематик диапазоны. Поэмаларында ауылдың социаль йөҙөнә ҡылыҡһырлама.
2. Б. Бикбайҙың Бөйөк Ватан һуғышы осоро шиғриәте.
3. Б. Бикбайҙың прозаһы. Бөйөк Ватан һуғышы осоро очерктары (“Самолет алған Хәбирйән”).

4. Бөйөк Ватан һуғышынан һуңғы повестарында (“Аҡсәскә”, “Тере шишмәләр”) шәхес һәм йәмғиәт проблемаһы.
5. Әҙиптең “Аҡселән ташҡанда” романының художестволы үҙенсәлектәре.

Занятие №27

Б. Бикбайҙың драматургияһы.

1. Б. Бикбай – драматург. “Ҡарлуғас”, “Салауат”, “Ҡаһым түрә” драмаларында тарихи ерлек.
2. Б. Бикбайҙың “Ҡаһым түрә”, М.Буранғоловтың “Иҙеүкәй менән Мораҙым” драмаларының партия ҡарарҙарында тәнҡиткә дусар булыуы.
3. Б. Бикбайҙың “Ҡоҙаса” музыкаль комедияһы, унын жанр яңылыҡтары.
4. Б. Бикбайҙың һуғыштан һуңғы йылдарҙа ижад ителгән опера либреттолары.

Занятие №28

С. Ҡудаштың тормош юлы һәм ижады.

1. С. Ҡудаштың тормош юлы, башланғыс ижады.
2. С. Ҡудаштың 1920 йылдарҙағы поэзияһы. “Һабан йырҙары” китабында халыҡ йыры стихияһы. “Утауҙа”, “Көрәш батыры”, “Яҙ көткәндә” йыйынтыҡтары.
3. Осорҙоң социаль-сәйәси үҙенсәлектәрен сағылдырыуҙа "Хат" һәм "Ҡушҡайын" әҫәрҙәре.
4. "Йәшлек эҙҙәре буйлап", «Яҙҙы ҡаршылағанда» "Хәтерҙә ҡалған минуттар" китаптарының мемуар жанрын башлап ебәреүҙә әһәмиәте.
5. С. Ҡудаштың Бөйөк Ватан һуғышы һәм унан һуңғы осорҙарҙағы ижады.

Занятие №29

Һуғыштан һуңғы йылдар башҡорт әҙәбиәте. Шиғриәт.

1. Һуғыштан һуңғы йылдар башҡорт әҙәбиәте.
2. Һуғыштан һуңғы йылдар башҡорт шиғриәтенең идея-тематик йүнәлеше.
3. Һуғыштан һуңғы йылдар башҡорт шиғриәтенең проблематикаһы.

Занятие №30

Һуғыштан һуңғы йылдар башҡорт прозаһы (хикәйә һәм очерк жанрҙары).

1. Һуғыштан һуңғы йылдар башҡорт прозаһының үҫеш үҙенсәлектәре. Әҫәрҙәрҙең идея-тематик йөкмәткеһе.
2. Һуғыштан һуңғы йылдар башҡорт прозаһында хикәйә жанрының үҫеш үҙенсәлектәре.
3. Һуғыштан һуңғы йылдар башҡорт прозаһында очерк жанрының үҫеш үҙенсәлектәре.

Занятие №31

Һуғыштан һуңғы йылдар башҡорт прозаһында повесть һәм роман жанры.

1. Һуғыштан һуңғы йылдар башҡорт прозаһының үҫеш үҙенсәлектәре. Әҫәрҙәрҙең жанр, стиль үҙенсәлектәре.
2. Һуғыштан һуңғы йылдар башҡорт прозаһында повесть жанрының үҫеш үҙенсәлектәре.
3. Һуғыштан һуңғы йылдар башҡорт прозаһында роман жанрының үҫеш үҙенсәлектәре.

Занятие №32

Һуғыштан һуңғы йылдар башҡорт драматургияһы

1. Һуғыштан һуңғы йылдар башҡорт драматургияһының идея-тематик йүнәлеше.
2. Һуғыштан һуңғы йылдар башҡорт драматургияһының проблематикаһы.
3. Һуғыштан һуңғы йылдар башҡорт драматургияһының жанр формалары.

Занятие №33

С. Агиштың тормош юлы һәм ижады.

4. С. Агиштың тормош юлы һәм башланғыс ижады.
5. Бәләкәй проза өлкәһендәге ҡаҙаныштары: сатирик хикәйәләре, новеллалары.
6. С. Агиштың повесть жанрында эшләүе. Яңы герой концепцияһы («Мәхмүтов», «Шартына килһен», «Егеттәр», «Мәзин йортонда» әҫәрҙәре).
7. Бөйөк Ватан һуғышы йылдарында С. Агиштың очерк һәм хикәйә жанры өлкәһендәге эшмәкәрлеге.
8. С. Агиштың "Нигеҙ" романында яңы ҡоролоштоң нигеҙе проблемаһы, ер кешеһе һәм милли интеллигенция мәсьәләһе.

Занятие №34

Һ. Дәүләтшинаның тормош юлы һәм ижады.

1. Һ. Дәүләтшинаның тормош юлы. Тәүге хикәйәләрендә һәм повестарында («Башаҡтар тулҡыны», «Һылыуҡай пионерка», «Айбикә») яңы тип ҡатын-ҡыҙ яҙмышы.
2. Шәхес культы осоронда яҙыусының фажиғәле яҙмышы.
3. Һ. Дәүләтшина тураһындағы фильмға анализ.

Занятие №35

Һ. Дәүләтшинаның “Ырғыҙ” романы.

1. Һ. Дәүләтшинаның “Ырғыҙ” романының яҙылыу шарттары.
2. Әҫәрҙең идея-тематик йөкмәткеһе, образдар системаһы.
3. Әҫәрҙең тел-стиль үҙенсәлектәре, халыҡ ижады мотивтары.
4. Һ.Дәүләтшинаның ҙур эпик полотно тыуҙырыуҙа композиция яңылыҡтары.

Занятие №36

1960-1970 йылдарҙа башҡорт әҙәбиәтенең үҫеш үҙенсәлектәре. Шиғриәт.

1. 1960-1970 йылдарҙа башҡорт әҙәбиәтенең үҫеш үҙенсәлектәре.
2. 1960-1970 йылдарҙа шиғриәт торошо.
3. 1960-1970 йылдар башҡорт шиғриәтенең идея-тематик йөкмәткеһе.

Занятие №37

1960-1970 йылдарҙа поэма жанрының үҫеше.

4. 1960-1970 йылдар башҡорт поэмаларының идея-тематик йүнәлеше (космос, тәбиғәт һәм кеше, кеше һәм заман һ.б.).
5. 1960-1970 йылдар башҡорт поэмаларының проблематикаһы (илдәр араһындағы мөнәсәбәттәр, экология, йәмғиәттәге кире күренештәр һ.б.).
6. 1960-1970 йылдар башҡорт поэмаларында герой концепцияһы.

Занятие №38

1960-1970 йылдар башҡорт әҙәбиәтендә хикәйә һәм очерк жанрҙары.

1. 1960-1970 йылдарҙа очерк жанрының төрҙәре. “Документаль повесть” жанрының барлыҡҡа килеүе.
2. 1960-1970 йылдар хикәйәләренең идея-тематик йөкмәткеһе.
3. 1960-1970 йылдар хикәйәләренең проблематикаһы. сатирик һәм юмористик хикәйәләр һәм уларҙың тәнҡит көсө.

Занятие №39

1960-1970 йылдар башҡорт әҙәбиәтендә повесть һәм роман жанрҙары.

1. 1960-1970 йылдарҙа повесть жанры.
2. 1960-1970 йылдар романдарының идея-тематик йөкмәткеһе.
3. 1960-1970 йылдар романдарының проблематикаһы, художестволы эшләнеше. Уларҙа яңы герой концепцияһы.

Занятие №40

1960-1970 йылдар драматургияһында жанр формалары.

1. 1960-1970 йылдар драматургияһында трагедия жанрының үҫеше.
2. 1960-1970 йылдар драматургияһында драма жанры һәм уның формалары.
3. 1960-1970 йылдар драматургияһында комедия жанры үҫеше.

На практических занятиях студенты отвечают по заранее подготовленным записям на вопросы по теме практического занятия. При подготовке к практическим занятиям используются различные источники. После каждого выступления аудитория задает вопросы, выступающий задает вопросы аудитории, обсуждаются некоторые моменты выступления, рассматриваются различные точки зрения по тому или иному вопросу. При оценке устных ответов студентов учитываются следующие критерии:

1. Знание основных процессов изучаемой предметной области, глубина и полнота раскрытия вопроса.
2. Владение терминологическим аппаратом и использование его при ответе.
3. Умение объяснить сущность явлений, событий, процессов, делать выводы и обобщения, давать аргументированные ответы.
4. Владение монологической речью, логичность и последовательность ответа, умение отвечать на поставленные вопросы, выражать свое мнение по обсуждаемой проблеме.

Критерии оценки ответов на вопросы для студентов очной формы обучения (в баллах):

Критерии оценивания ответа на контрольный вопрос	Количество баллов
Дан полный, развернутый, обоснованный ответ	2
Дан в целом верный ответ, однако один из элементов в структуре ответа отсутствует, неверен или противоречит верному ответу	1
Дан в целом неверный ответ	0

Произведения для чтения и анализа

1. Ҡол Ғәли “Ҡиссаи Йософ”
2. Ҡотб. “Хөсрәү вә Ширин”.
3. Харәзми. “Мөхәббәтнамә”.
4. Кәтиб. “Жөмжөмә солтан”.
5. Сәйф Сараи. “Гөлстан бит-төрки”.
6. Шәжәрәләр.
7. Сәсәндәр ижады.
8. С. Юлаев шиғырҙары.
9. “Ҡуҙыйкүрпәс”, “Алдар менән Зөһрә”.
10. Т. Ялсығолов. “Тарихнамәи Болғар”.
11. Ә. Ҡарғалы. “Тәржемәи хажи Әбелмәних әл-бистәүи әс-Сәғиди”.
12. Һ. Салихов. “Төхфәд әл-әүләд” (“Балаларға бүләк”).
13. Һ. Салихов. “Мәжмәғ әл-әдаб”.
14. Ш. Зәки шиғырҙары.
15. Ғ. Соҡорой шиғырҙары.
16. М. Аҡмулла шиғырҙары.
17. М. Өмөтбаев шиғырҙары.
18. Р. Фәхретдинов. «Сәлимә йәки ғиффәт».
19. Р. Фәхретдинов. «Әсмә йәки ғәмәл вә яза».
20. Ш. Бабич “Ғазазил”
21. М. Ғафури “Хәҙер анһат ул, элек ҡыйын ине”, / “Фәҡирлек менән үткән тереклек”, /

22. М. Ғафури “Ярлылар йәки өйҙәш ҡатын”
23. М. Ғафури “Ҡара йөҙҙәр”
24. Д. Юлтый “Хәлкәй артист”
25. Д. Юлтый “Ҡарағол”
26. Д. Юлтый “Бәләкәй Ҡотош”
27. Д. Юлтый “Ҡан” (конспект)
28. А. Таһиров “Һатылған ҡыҙҙар”
29. А. Таһиров “Һалдаттар”, “Ҡыҙылгвардеецтар”, “Ҡыҙылармеецтар” (конспект)
30. И. Насыри “Сибай” / “Еңелгән ятыу”
31. С. Мифтахов “Һаҡмар”, “Дуҫлыҡ һәм мөхәббәт”
32. *С. Агиш “Петька Якушин һәм Петька Байрамғолов”, “Хушлашыу”*
33. З. Биишева “Партизан малай”
34. *С. Агиш “Оло ағайымдың уйҙары”, “Һин тыныс булһын өсөн”*
35. *Б. Бикбай “Самолет алған Хәбирйән”*
36. С. Агиш “Поезд фронтҡа бара”
37. *Ғ. Ғүмәр “Инсебикәташ”*
38. М. Буранғолов “Башҡорт туйы”
39. *Р. Ниғмәти “Үлтер, улым, фашисты!”, “Герой тураһында баллада”*
40. *Б. Бикбай “Аҡсәскә”*
41. Б. Бикбай “Ҡарлуғас” / “Салауат”
42. С. Ҡудаш “Хат”, “Яҙҙы ҡаршылағанда”
43. *С. Агиш “Фәтхи һалдат”*
44. С. Агиш “Шартына килһен”
45. Һ. Дәүләтшина “Ырғыҙ”

СХЕМА АНАЛИЗА ХУДОЖЕСТВЕННОГО ПРОИЗВЕДЕНИЯ

1. История написания художественного произведения (В каком году написано произведение? События какого веремени / каких лет изображены в произведении? Как связаны / связаны ли эти события с личностью автора? Есть ли другие редакции и варианты произведения?)
2. Тематика произведения (Что изображается в произведении? Главные и второстепенные темы произведения?)
3. Идея произведения (Главная идея произведения? Какую мысль хочет донести автор, изображая эти события? Главная идея произведения? Второстепенные идеи? Смысл названия произведения? Связано ли название произведения с главной идеей? Раскрывает ли название произведения главную идею?)
4. Проблематика произведения (Какие проблемы и вопросы поднимает автор? Актуальны ли они в настоящее время? Какие пути решения этих проблем предлагает автор? Что вы можете предложить по решению этих проблем?)
5. Образная система произведения (Перечислите основных героев и персонажей произведения. Как они связаны между собой? Как описывается внешний вид героев? Как и в каких ситуациях раскрывается их внутренний мир? Сравните портрет и психологический портрет героев. Определите роль героей в данном произведении, в литературе.)
6. Сюжет и композиция произведения (Из каких частей состоит произведение? В каком порядке идут они? Есть ли лирические отступления, внесюжетные элементы? С какой целью они использованы?)
7. Поэтические особенности произведения (Какие художественные средства использованы автором? Как они помогают раскрытию главной идеи?)
8. Языковые и стилевые особенности произведения.
9. Воспитательное и эстетическое значение произведения.

Студенты должны знать литературоведческие термины и понятия, свободно ими владеть при анализе художественных произведений.

Темы для рефератов

1. Ҡол Ғәлиҙең “Ҡиссаи Йософ” дастанының жанр-стиль тәбиғәте һәм художестволы эшләнеше.
2. Татар-монгол яулап алыуҙары осорон сағылдырған легенда һәм риүәйәттәрҙең тарихи ерлеге.
3. Нуғай, Ҡазан, Себер ханлыҡтары осоронда тыуған фольклор әҫәрҙәренең идея-тематик йөкмәткеһе.
4. Ҡыпсаҡ осорона ҡараған яҙма әҙәбиәттә донъяуи тенденцияларҙың сағылышы.
5. Суфыйсылыҡтың фәлсәфәүи-эстетик асылы һәм әҙәбиәттәге сағылышы.
6. Башҡорт әҙәби-мәҙәни ерлегенә суфыйсылыҡ йүнәлешенең килеп инеүендә Әхмәт Йәсәүи һәм Сөләймән Баҡырғани ижадтарының йоғонтоһо.
7. Ҡыпсаҡ осорона ҡараған агиографик әҙәбиәт өлгөләре.
8. Өмми Камал шиғриәтендә суфыйсылыҡ идеялары.
9. Тарихи-әҙәби ҡомартҡы булараҡ, башҡорт шәжәрәләренең төп һыҙаттары.
10. XVI быуаттың икенсе яртыһында – XVIII быуаттарҙа тәуарих жанрының үҫеүе.
11. Тарихи сығанаҡ булараҡ аноним “Сынғыҙнамә” китабы.
12. XVII-XVIII быуаттар һүҙ сәнғәтендә публицистик, эпистоляр жанрҙарҙың активлашыуы.
13. 1755 йылғы башҡорт восстаниеһы етәксеһе Батыршаның батшаға яҙған хаты.
14. Рәсәй осоро әҙәбиәтендә сәйәхәтнамә жанрының активлашыуы.
15. Рәсәй осоро әҙәбиәтендә хикәйәт жанры.
16. Салауат Юлаев әҫәрҙәренең идея-тематик йөкмәткеһе.
17. Фольклорҙа, әҙәбиәттә һәм сәнғәттә Салауат Юлаев образы.
18. Утыҙ Имәни (Ғәбдрәхим Усманов) ижады.
19. Мәүлә Ҡолой ижады.
20. Тажетдин Ялсығолов ижады.
21. Тажетдин Ялсығоловтың "Тарих-намәи Болғар" китабының әҙәби- этнографик һыҙаттары.
22. ХШ-XVШ быуаттарҙа башҡорт әҙәби бәйләнештәре.
23. Урта быуат башҡорт әҙәбиәтенең идея-эстетик йүнәлештәре, тематик-проблематик даирәһе.
24. Урта быуат башҡорт әҙәбиәтендә жанрҙар системаһы.
25. Урта быуат башҡорт әҙәбиәтенең тел-стиль үҙенсәлектәре.
26. XX быуат башында Башҡортостанда мәғариф һәм матбуғат эшенең йәнләнеүе.
27. XX быуат башы матбуғатында башҡорт халҡының яҙмышы, яҙма әҙәби теле, милли мәҙәниәте һәм әҙәбиәте мәсьәләләре.
28. XX быуат башы башҡорт поэзияһында азатлыҡ мотивтарының көсәйеүе.
29. XX быуат башы башҡорт әҙәбиәтендә "бәләкәй кеше" образының урын алыуы.
30. XX быуат башы башҡорт драматургияһы үҫеше.
31. Башҡорт милли автономияһы өсөн көрәштәге Ш.Бабичтың урыны.
32. “Бабич” фильмы.
33. "Тулҡын" ойошмаһының барлыҡҡа килеүе, уның эшмәкәрлек йүнәлештәре.
34. Ш. Бабич – сатира оҫтаһы.
35. М. Ғафуриҙың ижтимағи эшмәкәрлеге.
36. М. Ғафури ижадында сатира һәм юмор.
37. Д. Юлтый ижадында жанрҙар төрлөлөгө.
38. Д. Юлтыйҙың ижтимағи эшмәкәрлеге.
39. Д. Юлтый – драматург.
40. Ғ. Хәйриҙең журналистика, әҙәби тәнҡит һәм драматургия өлкәһендәге хеҙмәттәре.

41. А. Таһировтың "Һалдаттар", "Ҡыҙылгвардеецтар", "Ҡыҙылармеецтар" романдарында документаллек һәм типиклаштырыу алымдары.
42. Т. Йәнәби ижадында жанрҙар төрлөлөгө.
43. Ғ. Сәләмдең әҙәби тәнҡит өлкәһендәге эшмәкәрлеге.
44. Ғ. Сәләмдең тәржемә өлкәһендәге эшмәкәрлеге.
45. Репрессияланған әҙиптәр ижады.

Студент по выбранной из предложенного списка теме готовит реферат и представляет преподавателю.

Критерии оценивания реферата

Требования к реферату	Баллы					
	5	4	3	2	1	0
Соответствие содержания реферата заявленной тематике	+	+	+	+	+/–	–
Соответствие общим требованиям написания реферата	+	+	+	+/–	+/-	–
Соблюдение технических требований оформления реферата	+	+/–	+/–	+/–	+/-	–
Чёткая композиция и структура, наличие содержания	+	+	+	+	+/-	–
Логичность представления материала	+	+	+/-	+/-	+/-	–
Представленный в полном объёме список использованной литературы	+	+	+	+	+	–
Корректно оформленный список использованной литературы	+	+/-	+/-	+/-	+/-	–
Наличие ссылок на использованную литературу в тексте реферата	+	+	+	+	+	–
Отсутствие ошибок в оформлении ссылок на использованную литературу	+	+	+/–	+/–	–	–
Отсутствие орфографических, пунктуационных, стилистических и иных ошибок	+	+	+/–	+/–	–	–
Самостоятельность изучения материала и анализа	+	+	+	+/–	+/–	–

5 баллов – содержание реферата соответствует заявленной в названии тематике; реферат оформлен в соответствии с общими требованиями написания и техническими требованиями оформления реферата; реферат имеет чёткую композицию и структуру; в тексте реферата отсутствуют логические нарушения в представлении материала; корректно оформлены и в полном объёме представлены список использованной литературы и ссылки на использованную литературу в тексте реферата; отсутствуют орфографические, пунктуационные, грамматические, лексические, стилистические и иные ошибки в авторском тексте; реферат представляет собой самостоятельное исследование, представлен качественный анализ найденного материала, отсутствуют факты плагиата;

4 балла – содержание реферата соответствует заявленной в названии тематике; реферат оформлен в соответствии с общими требованиями написания реферата, но есть погрешности в техническом оформлении; реферат имеет чёткую композицию и структуру; в тексте реферата отсутствуют логические нарушения в представлении материала; в полном объёме представлены список использованной литературы, но есть ошибки в оформлении; корректно оформлены и в полном объёме представлены ссылки на использованную литературу в тексте реферата; отсутствуют орфографические, пунктуационные, грамматические, лексические, стилистические и иные ошибки в авторском тексте; реферат представляет собой самостоятельное исследование, представлен качественный анализ найденного материала, отсутствуют факты плагиата;
3 балла – содержание реферата соответствует заявленной в названии тематике; в целом реферат оформлен в соответствии с общими требованиями написания реферата, но есть погрешности в техническом оформлении; в целом реферат имеет чёткую композицию и структуру, но в тексте реферата есть логические нарушения в представлении материала; в полном объёме представлен список использованной литературы, но есть ошибки в оформлении; некорректно оформлены или не в полном объёме представлены ссылки на использованную литературу в тексте реферата; есть единичные орфографические, пунктуационные, грамматические, лексические, стилистические и иные ошибки в авторском тексте; в целом реферат представляет собой самостоятельное исследование, представлен анализ найденного материала, отсутствуют факты плагиата;
2 балла – содержание реферата соответствует заявленной в названии тематике; в реферате отмечены нарушения общих требований написания реферата; есть погрешности в техническом оформлении; в целом реферат имеет чёткую композицию и структуру, но в тексте реферата есть логические нарушения в представлении материала; в полном объёме представлен список использованной литературы, но есть ошибки в оформлении; некорректно оформлены или не в полном объёме представлены ссылки на использованную литературу в тексте реферата; есть частые орфографические, пунктуационные, грамматические, лексические, стилистические и иные ошибки в авторском тексте; в целом реферат представляет собой достаточно самостоятельное исследование, представлен анализ найденного материала, присутствуют единичные случаи фактов плагиата;
1 балл – в целом содержание реферата соответствует заявленной в названии тематике; в реферате отмечены нарушения общих требований написания реферата; есть ошибки в техническом оформлении; есть нарушения композиции и структуры; в тексте реферата есть логические нарушения в представлении материала; в полном объёме представлен список использованной литературы, но есть ошибки в оформлении; некорректно оформлены и не в полном объёме представлены ссылки на использованную литературу в тексте реферата; есть регулярные орфографические, пунктуационные, грамматические, лексические, стилистические и иные ошибки в авторском тексте; реферат не представляет собой самостоятельного исследования, отсутствует анализ найденного материала, присутствуют частые случаи фактов плагиата;
0 баллов – содержание реферата не соответствует заявленной в названии тематике или в реферате отмечены нарушения общих требований написания реферата; есть ошибки в техническом оформлении; есть нарушения композиции и структуры; в тексте реферата есть логические нарушения в представлении материала; не в полном объёме представлен список использованной литературы, есть ошибки в его оформлении; отсутствуют или некорректно оформлены и не в полном объёме представлены ссылки на использованную литературу в тексте реферата; есть многочисленные орфографические, пунктуационные, грамматические, лексические, стилистические и иные ошибки в авторском тексте; реферат не представляет собой самостоятельного исследования, отсутствует анализ найденного материала, текст реферата представляет собой непереработанный текст другого автора (других авторов).

При оценивании реферата нулём баллов он должен быть переделан в соответствии с полученными замечаниями и сдан на проверку заново не позднее срока окончания приёма рефератов. Не получив максимальный балл, студент имеет право с разрешения преподавателя доработать реферат, исправить замечания и вновь сдать реферат на проверку.

Темы для организации и проведения тематических мероприятий, встреч с писателями, юбилейных вечеров и вечеров памяти

1. Школа сэсэнов Башкирского Зауралья.
2. Становление и развитие словесного искусства в Башкирском Зауралье.
3. Поэты и писатели, уроженцы Башкирского Зауралья.
4. Баймакская земля – колыбель башкирского словесного искусства.
5. “Здесь берет начало Башкортостан!..”

Список литературно-критических статей для анализа

1. Давлеткулов А. Нелегкая ноша поборника Добра (М. Акмулла) // Ватандаш. – №1. – 2015. – С. 133-143.
2. Килмөхәмәтов Т. Мөхәмәтсәлим Өмөтбаев – публицист // Ватандаш. – 2016. - №6. – 3-16-сы бб.
3. Кунафин Г. Особенности отражения темы войн 1812-1814 и 1914-1917 годов в башкирской словесности XIX – начала XX веков // Ватандаш. – №2. – 2015. – С. 144-153.
4. Кунафин Г. Каждому народу нужен свой Карамзин (М. Уметбаев) // Ватандаш. – 2016. - №6. – С. 17-26.
5. Кунафин Г. Идейно-эстетические источники и природа мировоззрения М. Уметбаева // Ватандаш. – №8. – 2016. – С. 10-19.
6. Кунафин Г. Поэтическая радуга великого просветителя (М. Акмулла) // Ватандаш. – 2016. - №12. – С. 3-24.
7. Надергулов М. Письменное наследие Мухаметсалима Уметбаева // Ватандаш. – №8. – 2016. – С. 20-.23.

Рубежная контрольная работа №1

Тест

1. Боронғо һәм Урта быуат әҙәбиәтенең эске бүленеше нисек?

А. Боронғо төрки әҙәбиәте, Болғар осоро әҙәбиәте, Ҡыпсак осоро әҙәбиәте, Совет осоро әҙәбиәте;

Б. Боронғо төрки (дөйөм төрки) әҙәбиәте, Болғар осоро әҙәбиәте, Ҡыпсак осоро әҙәбиәте, Рәсәй осоро әҙәбиәте; +

В. Боронғо осор әҙәбиәте, Урта быуат әҙәбиәте, Ҡыпсаҡ осоро әҙәбиәте, Рәсәй осоро әҙәбиәте;

Г. Төрки халыҡтары әҙәбиәте, Болғар осоро әҙәбиәте, Ҡыпсак осоро әҙәбиәте, Рәсәй осоро әҙәбиәте.

2. Боронғо төрки (дөйөм төрки) әҙәбиәте ҡайһы дәүерҙәрҙе үҙ эсенә ала?

А. VI быуаттан алып X быуаттың тәүге яртыһына тиклемге осор; +

Б. VI быуаттан алып XVIII быуатҡа тиклемге осор;

В. XI - XIII быуаттар;

Г. XIII-XVI быуаттар.

3. Алты томлыҡ «Башҡорт әҙәбиәте тарихы» хеҙмәтенең нисәнсе томы Боронғо һәм Урта быуат әҙәбиәтен өйрәнеүҙә мөһим ҡаҙаныш булып тора?

А. I-II томдар;

Б. VI том;

В. III том;

Г. I том. +
4. Монголиялағы Орхон йылғаһы үҙәнендә рун яҙыуындағы тәүге эпитафик ҡомартҡы нисәнсе йылда табыла?
А. 1980 йылда;
Б. 1989 йылда; +
В. 1900 йылда;
Г. 1893 йылда.
5. Төрки руник яҙмаларындағы айырым тамғаларҙың ниндәй хәрефкә, өнгә тура килеүе 1893 йылда кем тарафынан асыҡлана?
А. Н.М. Ядринцев;
Б. В. Томсен; +
В. В.В. Радлов;
Г. С.Е. Малов.
6. Ҡайһы рус ғалимы бөтә руник текстарҙы уҡый, тәржемә итә һәм боронғо төрки теленең тәүге грамматик очергын яҙа?
А. С.Е. Малов;
Б. Н.М. Ядринцев;
В. В.В. Радлов; +
Г. Д.Д. Васильев.
7. Башҡорт ғалимдарынан кем Орхон-Йәнәсәй яҙмаларында теркәлгән ҡылымдарҙы махсус рәүештә өйрәнгәндән һуң, уларҙың күпселеге хәҙерге башҡорт телендә актив ҡулланылыуын асыҡлай?
А. Ж.Ғ. Кейекбаев;
Б. Н.Х. Мәҡсүтова;
В. Ф.Ғ. Хисаметдинова;
Г. М.Ә. Әхмәтов. +
8. «Диуану лөғәт әт-төрк» хеҙмәтенең авторы кем?
А. Йософ Баласағуни;
Б. Мәхмүт Ҡашғари; +
В. Әбүлғази Баһадир;
Г. Рәшитетдин.
9. «Ҡотаҙғу белек» – тулы тексы һәм авторы билдәле булған ҙур күләмле тәүге төрки...
А. поэма; +
Б. һүҙлек;
В. нәсихәтнәмә;
Г. энциклопедия.
10. Ун ике оғузнамә циклын берләштергән «Ҡорҡот ата китабы» хәҙерге көндә ниндәй китапханаларҙа һаҡлана?
А. Дрезден һәм Ватикан китапханаларында; +
Б. Мәскәү китапханаларында;
В. Өфө китапханаларында;
Г. Ленинград китапханаларында.
11. Болғар-башҡорт мөнәсәбәте ниндәй эпоста сағылыш таба?
А. «Алдар менән Зөһрә»; +
Б. «Акбуҙат»;
В. «Урал батыр»;
Г. «Ҡуҙыйкүрпәс менән Маянһылыу».
12. Башҡорттар тураһында беренсе булып мәғлүмәт ҡалдырыусы ғәрәп илсеһе кем?
А. Яҡуп Ибн- Ноғман;
Б. Әхмәт Ибн Фаҙлан; +

В. Тажетдин Ялсығол;
Г. Әбу Хәмит әл-Ғәрнәти.
13. Болғар осоронан хәҙерге көнгә тиклем һаҡланып килгән берҙән-бер әҙәби ҡомартҡы?
А. «Мөхәббәтнамә»;
Б. «Иҙеүкәй менән Мораҙым»;
В. «Гөлостан бит-төрки»;
Г. «Ҡиссаи Йософ». +
14. «Ҡиссаи Йософ» поэмаһы нисәнсе быуатта ижад ителә?
А. Х быуатта;
Б. XIII быуаттың тәүге яртыһында; +
В. XIV быуатта;
Г. XV быуатта.
15. «Ҡиссаи Йософ» сюжетына таянып, беренселәрҙән булып «Йософ вә Зөләйха» поэмаһын ижад иткән иран-тажик әҙәбиәте классигы кем?
А. Шота Руставели;
Б. Жәми;
В. Фирдәүси; +
Г. Ғәндәлиф.
16. «Ҡиссаи Йософ» әҫәрендә Яҡуп нисек һуҡырая?
А. Ҡайғырып илауынан; +
Б. Ҡартайыуҙан;
В. Күҙенә ҡом һибәләр;
Г. Әҫәрҙә ул һуҡыраймай.
17. «Ҡиссаи Йософ» әҫәрендә Йософ ашлыҡ тейәткәндә ҡустыһы Ибенәмин йөгө эсенә нимә йәшерә?
А. Аҡса;
Б. Ҡамсы;
В. Ҡанлы күлдәген;
Г. Ҡиммәтле алтын һауыт. +
18. Кем үҙенең тарихи китабында башҡорттарҙың болғарҙан сығыуын һәм уларҙың тоҡомдаш халыҡ булыуын раҫлай?
А. В.Н. Татищев; +
Б. Жәми;
В. Фирдәүси;
Г. Ғәндәлиф.
19. Ҡол Ғәли тураһында тулыраҡ мәғлүмәтте кемдең китабында табырға мөмкин?
А. Шота Руставели;
Б. Тажетдин Ялсығол; +
В. Ибн Фаҙлан;
Г. Әбү Хәмит әл-Ғәрнәти.
20. Болғарҙарҙы икенсе төрлө «биләрҙәр» тип атағандар. Ғәрәп сәйәхәтсеһе Әл-Ғәрнәти «биләр» һүҙенең мәғәнәһен нисек аңлата?
А. Ғалим;
Б. Яҙыусы;
В. Белемле кеше; +
Г. Тарихсы.
21. Болғар ғалимын Яҡуб ибн Ноғман тураһында тулы мәғлүмәт яҙып ҡалдырған ғәрәп сәйәхәтсеһе.
А. Әхмәт Ибн Фаҙлан;
Б. Әбү Хәмит әл-Ғәрнәти; +

В. Тажетдин Ялсығол;
Г. Әл Иҙриси.

22. Алтын Урҙа ханлығы хакимлығы һәм уның ваҡ ханлыҡтарға тарҡалыу осорон сағылдырған тарихи ваҡиғалар ниндәй осор әҙәбиәтендә киң сағылыш тапҡан?

А. Бронғо төрки әҙәбиәтендә;
Б. Болғар осоро әҙәбиәтендә;
В. Ҡыпсаҡ осоро әҙәбиәтендә; +
Г. Рәсәй осоро әҙәбиәтендә.

23. Ҡыпсаҡ осоро әҙәбиәте нисәнсе быуаттарҙы үҙ эсенә ала?

А. XI-XIV быуаттар;
Б. IX-XII быуаттар;
В. XIII-XVI быуаттар; +
Г. XVI-XIX быуаттар.

24. Ҡыпсаҡ осоро әҙәбиәтенә ниндәй яҙма ҡомартҡылар инә?

А. “Ҡиссаи Йософ”, “Хөсрәү вә Ширин”, “Алдар менән Зөһрә”;
Б. “Ҡуҙыйкүрпәс менән Маянһылыу”, “Ҡиссаи Йософ”, “ Мөхәббәтнәмә”;
В. “ Хөсрәү вә Ширин”, “Мөхәббәтнәмә”, “Жөмжөмә солтан”, “Гөлөстан бит төрки”; +
Г. бөтә әҫәрҙәр ҙә Ҡыпсаҡ осорона ҡарай.

25. Суфыйылыҡ тәғлимәттәренең нигеҙендә нимә ята?

А. Аскетизм, мистицизм, пантеизм; +
Б. Анимизм, мистицизм, пантеизм;
В. Пантеизм, анимизм, аскетизм;
Г. Тотемизм, мистицизм, пантеизм.

26. Тасауф тәғлимәте буйынса, суфый булыр өсөн кешегә нисә рухи баҫҡыс үтеү шарт?

А. Өс;
Б. Дүрт; +
В. Ете;
Г. Туғыҙ.

27. Әхмәт Йәсәүиҙең төп әҫәре:

А. «Киҫекбаш китабы»;
Б. «Диуаны хикмәт»; +
В. «Ахыры заман китабы»;
Г. «Нәһж әл-фәрадис».

28. Төрки әҙәбиәттә ниндәй жанрҙың тыуыуы суфыйсылыҡ поэзияһы менән бәйле?

А. Ҡисса;
Б. Мәрҫиә;
В. Хикмәт; +
Г. Ғәзәл.

29. Башҡортостанға суфыйсылыҡ поэзияһы нисәнсе быуаттарҙы ныҡлап үтә башлай?

А. XII - XIII быуаттарҙа;
Б. XIII - XIV быуаттарҙа; +
В. XIV - XV быуаттарҙа;
Г. XV - XVI быуаттарҙа.

30. Исламды нигеҙләүсе Мөхәмәт, уның сәхәбәләре, тәүге хәлифтәр, мосолман әүлиәләр, изге заттар тураһындағы әҙәбиәт нисек атала?

А. Суфыйсылыҡ әҙәбиәте;
Б. Мосолманлыҡ әҙәбиәте;
В. Дини-мистик әҙәбиәт;
Г. Агиографик әҙәбиәт. +

31. Урта быуаттарҙа агиографик әҙәбиәттең Башҡортостанда иң таралған һәм характерлы тибы:
А. Хөсәм Кәтибтең «Жөмжөмә солтан» дастаны;
Б. «Ҡиссаи Мансур әл-Хәлләж»;
В.«Ҡиссаи Ибраһим Әдһәм»;
Г. Ғәли батыр ҡиссалары. +
32. «Хөсрәү вә Ширин» поэмаһы кемгә бағышланған?
А. Йәнебәк ханға;
Б. Иван кенәзгә;
В. Тенибәк ханға һәм ҡатыны Мәликәгә; +
Г. Мөхәммәтхужаға.
33. «Хөсрәү вә Ширин» поэмаһында Хөсрәү Ширин тураһында ҡайҙан белә?
А. Төшөндә күрә;
Б. Хеҙмәтсеһенең сәйәт хәтирәләренән; +
В. Күрәҙәсе юрай;
Г. Ҡунаҡта осрата.
34. Ширин ниндәй ил һылыуы була?
А. Көһистан; +
Б. Гөлөстан;
В. Былбылстан;
Г. Нурбостан.
35. Сәйф Сараи ниндәй әҫәрҙәрҙең авторы?
А. «Гөлстан бит-төрки», «Сөһәйл вә Гөлдерсен»;+
Б. «Ҡиссаи Йософ», «Мөхәббәтнамә»;
В. «Жөмжөмә солтан», «Гөлөстан бит-төрки»;
Г. «Ҡиссаи Мансур әл-Хәлләж», «Ҡиссаи Ибраһим Әдһәм».
36. Сәйф Сарайҙың «Гөлстан бит-төрки» әҫәре ниндәй композицияға ҡоролған?
А. тартмалы; +
Б. эҙмә-эҙлекле;
В. параллель;
Г. дөрөҫ яуап юҡ.
37. Ниндәй әҫәр идея-эстетик йөкмәткеһе һәм йүнәлеше буйынса «Мәргән менән Маянһылыу», кеүек эпостарға яҡын торған халыҡсан героик эпик әҫәр булып тора?
А. «Һуңғы һартай»; +
Б. «Мамай хан»;
В «Аҡман-Тоҡман»;
Г. «Биксура».
38. Ниндәй әҫәр, Е.Э Бертельс фекеренсә, авторҙың үҙе йәшәгән дәүерен һәм Алтын Урҙа хандары тормошон сағылдыра?
А. «Жөмжөмә солтан»; +
Б. «Мөхәбәтнамә»;
В. «Киҫекбаш»;
Г. «Гөлстан бит - төрки».
39. Яҙыусыларҙың исемдәрен һәм әҫәрҙәренә тура килтер.

А. Ҡотб	1.«Жөмжөмә солтан»;
Б. Хәрәзми	2.«Гөлстан бит-төрки»;
В. Кәтиб	3.«Мөхәббәтнамә»;
Г. Сәйф Сарай	4.«Хөсрәү вә Ширин».

40. Ниндәй тарихи риүәйәттә Болғар иленә һөжүм иткән Батый ғәскәренә ҡаршы башҡорттарҙың бәйләр, бүләр ырыуҙарының нисек ҡаршылыҡ күрһәтеүе асык сағылыш тапкан?
А. «Бошман Ҡыпсак батыр»;
Б. «Аҡман-Тоҡман»;
В. «Бөрйәндәр хан дошмандарында»;
Г. «Биксура». +
41. «Шәжәрә» һүҙе нимәне аңлата?
А. нөсхә;
Б. күсерек;
В. ағас; +
Г. быуын.
42. Шәжәрәләрҙең нисә нөсхәһе булыуы мөмкин?
А. иҫәпһеҙ-һанһыҙ;
Б. өстән артык түгел;
В. берәү генә;
Г. нөсхәһе булмай. +
43. «Тәуарих» һүҙе ниндәй һүҙгә якын тора?
А. шәжәрә;
Б. тарих; +
В. тәүге тарих;
Г. быуын.
44. Тәуарих яҙмалары ниндәй осорҙарҙа барлыҡҡа килә?
А. XVI-XVII быуаттарҙа; +
Б. XI-XII быуаттарҙа;
В. VI - X быуаттарҙа;
Г. IX-XI быуаттарҙа.
45. Тәуарихтарҙың барлыкка килеүендә ниндәй әҫәрҙең йоғонтоһо көслө була?
А. «Киҫекбаш китабы»;
Б. «Жәмиғ-әт-тәуарих»; +
В. «Жөжжөмә солтан»;
Г. «Диуани хикмәт».
46. Волга буйы болғар иле тарихы хаҡында ниндәй тәуарих барлығы билдәле?
А. «Жәмиғ-әт-тәуарих»;
Б. «Жөжжөмә солтан»;
В. «Тәуарихи Болғарийа»; +
Г. «Диуани хикмәт».
47. Эпистоляр формаға ҡараған жанрҙы билдәләргә:
А. Тәуарих;
Б. Шәжәрә;
В. Хат-мәктүб; +
Г. Сәйәхәтнамә.
48. Урта быуаттарҙа башҡорт әҙәбиәтендә киң таралған хикәйәттәр, ғәҙәттә, ҡайһы халыҡтар әҙәбиәттәренән килгән уртаҡ сюжеттар нигеҙендә ойоша?
А. Һинд әҙәбиәтенән;
Б. Иран-тажик әҙәбиәтенән;
В. Ғәрәп әҙәбиәтенән;
Г. Бөтәһенән дә. +
49. Академик В. В. Радлов “йырау” һүҙенә ниндә аңлатма бирә?
А. Йырлаусы кеше, +

Б. Бейеүсе кеше,
В. Сәсән;
Г. Тарихты белеүсе.
50. Ҡайһы сәсән С. Юлаев менән таныш булған?
А. Ҡобағош сәсән;
Б. Ерәнсә сәсән;
В. Ҡарас сәсән;
Г. Байыҡ Айҙар сәсән. +

Рубежная контрольная работа №2
Тест

1. Халыҡ публицистикаһы өлгөләре –
А. авторы билдәле булмаған фольклор әҫәрҙәре;
Б. халыҡ хәрәкәте, болалары, яулы осор ваҡиғалары теркәлгән тәуарих яҙмалары;
В. халыҡтың азатлыҡ хәрәкәтенең, халыҡ теләктәренең яҙма документтары; +
Г. аноним поэзия өлгөләре.
2. Батырша (Абдулла Ғәлиев) нисәнсе йылғы халыҡ ихтилалының идея етәксеһе булараҡ билдәле?
А. 1735-1739 йылдарҙағы;
Б. 1740 йылғы;
В. 1755 йылғы; +
Г. 1773-1775 йылдарҙағы.
3. Ҡайһы тарихсы Батыршаның хатын «үҙ мажараларының мауыҡтырғыс хикәйәһе» тип атай?
А. М.Н. Гернет;
Б. С.М. Соловьев; +
В. Н.М. Карамзин;
Г. А.П. Чулошников.
4. Бейектә оса ҡоҙғон ҡош,
Унан бейек осор ыласын бар.
Ыласындан да бейек оса торған
Ҡош батшаһы ҡыйғыр бөркөт бар.
Был шиғыр юлдары С. Юлаевтың ҡайһы әҫәренән алынған?
А. «Уралым»;
Б. «Уҡ»;
В. «Егеткә»; +
Г. «Яу».
5. Башҡорттар үҙ ерендә,
Тыуған-үҫкән илендә,
Ҡош булып, күккә менһендәр,
Балыҡтай һыуҙа йөҙһөндәр,
Боландай ерҙә елһендәр, –
Ана шулай тигән ул.
Был өҙөк С. Юлаевтың ҡайһы импровизацияһынан алынған?
А. «Йүрүҙәнкәй минең тыуған йылғам»;
Б. «Бүгәсәүгә ҡушылып, ир-батырға ҡуш булып»; +
В. «Һауаларҙа осҡан, ай, ағылбай»;
Г. «Ағиҙелкәй аға ҡая аралап».
6. С. Юлаев исемен тәүгеләрҙән булып ҡайһы яҙыусы үҙенең «Пугачев тарихы» китабында телгә ала?
А. С. Злобин;

Б. Н. Фирсов;
В. А. Пушкин. +
7. Суфыйсылыҡ тәғлимәте буйынса, суфый булыр өсөн кешегә рухи баҫҡыстар үтеү шарт. Дөрөҫ вариантты һайлағыҙ
А. Беренсе – социаль тигеҙһеҙлектәргә актив рәүештә протест белдереү. Икенсеһе – донъя рәхәтенән ваз кисеү. Өсөнсөһө - мотлаҡ рәүештә хаж ҡылыу;
Б. Беренсеһе – мосолманлыҡ ҡанундарын үҙләштереү. Икенсеһе – әҙәп-әхләк, мөхәббәт тураһында майҙандарҙа өгөт-нәсихәттәр уҡыу;
В. Беренсе – мосолманлыҡ ҡанундарын үҙләштереү. Икенсеһе – донъя рәхәтенән ваз кисеү. Өсөнсөһө – мәғрифәткә ирешеү. Дүртенсеһе – үҙеңде кеше икәнеңде онотоу, илеткес бер экстаз хәленә килеү. +
8. Ниндәй китабында Тажетдин Ялсығолов үҙен «аҙ аҙыҡлы, күп яҙыҡлы күҙәй халҡының (ырыуының) ғалимы» тип атай?
А. “Тарихнамәи Болғар”;
Б. «Ғәуариф эз-заман»;
В. «Ҫөбәтел ғажизин»;
Г. «Рисаләи Ғәзизә» китабы; +
9. Т. Ялсығоловтың «Рисаләи Ғәзизә» әҫәре ниндәй китаптың тәржемәһе булып һанала?
А. «Кафиә» китабы;
Б. «Хадинәтен-баб» китабы;
В. «Ҫөбәтел ғажизин» китабы; +
10. Т. Ялсығоловтың «Тарихнамәи Болғар» әҫәре нимәһе менән үҙенсәлекле?
А. автор ғаиләһенең тарихын яҙа;
Б. автор үҙ нәҫеленең шәжәрәһен индергән; +
В. автор сит илдәрҙә күргәндәрен тасуирлай;
Г. автор хыялындағы илде тасуирлай.
11. СССР Фәндәр академияһы Башҡортостан ғилми үҙәге архивында Т. Ялсығоловтың ниндай әҫәренең тулы булмаған ҡулъяҙмаһы һаҡлана?
А. «Кафиә»;
Б. «Тарихнамәи Болғар»; +
В. «Рисаләи Ғәзизә»;
Г. уның ҡулъяҙмалары һаҡланмаған.
12. Бөгөнгө көндә Ә. Ҡарғалының нисә әҫәре билдәле һәм уларҙың дөйөм күләме нисә юл тәшкил итә?
А. 3000 юлдан торған утыҙ әҫәр;
Б. 2200 юлдан торған егерме әҫәр; +
В. 1500 юлдан торған ун биш әҫәр.
13. Ә. Ҡарғалы ниндәй хандың (1823-1845) эшмәкәрлеге һәм үткәргән сәйәсәте менән һоҡланған һәм шуға арнап мәдхиә яҙған?
А. Мөхәммәт Ғәли;
Б. Йыһангир хан; +
В. Йәләлетдин Руми.
14. Һ. Салиховтың ”Төхвәт әл-әдаб“ китабының исеме нисек тәржемә ителә?
А. Ынйы һүҙҙәр;
Б. Балаларға бүләк; +
В. Әҙәпкә өйрәтеү йыйынтығы.
15. Һ. Салихов наҙанлыҡтан арыныу, әхләҡи юғарылыҡҡа өлгәшеү юлдарын һүрәтләгәндә ниндәй тәғлимәткә мөрәжәғәт итә?
А. Ислам;
Б. Буддизм;

В. Суфыйсылыҡ. +

16. Ҡайһы шағирҙың ижадында Һ. Салиховтың сатирик тәмҫилдәре традициялары күҙәтелә?

А. М. Өмөтбаев; +

Б. М. Аҡмулла;

В. Ғ. Туҡай.

17. Һ. Салиховтың ниндәй китабы мәҙрәсәлә уҡыу программаһына ингән?

А. “Өммөкамал”;

Б. “Рисалә әд-дохан”;

В. “Дөрр әл-ҡәләм”.+

18. Ш. Зәки нисәнсе йылда һәм ҡайҙа тыуған?

А. 1902 йылда Ырымбур эргәһендәге Ҡарғалы ауылында;

Б. 1822 йылда Ырмыбур өйәҙенең Зәк-Ишмәт ауылында; +

В. 1807 йылда Ырымбур губернаһы Түбән Себенле ауылында.

19. Ш. Зәкигә ниндәй башҡорт ғалимы һәм шағиры менән бергә хәлфәлек итеү бәхете тейә?

А. Әбелмәних Ҡарғалы;

Б. Ғәли Соҡорой; +

В. Һибатулла Салихов.

20. Һуҡыр булыуға ҡарамаҫтан, Ш. Зәки ижад итеү менән бергә ниндәй һөнәр үҙләштерә?

А. Итексе һөнәрен;

Б. Балта оҫтаһы була;

В. Сәғәт төҙәтеүсе була. +

21. Әҙәби ижад менән Ғ. Соҡорой нисә йәшенән шөғөлләнә башлай һәм ниндәй әҫәрҙәре беренселәрҙән һанала?

А. 19 йәшенән; “Дөрре Ғәли”, “Шәм яҡтыһы”;

Б. 18 йәшенән; “Тәжүид”;

В. 17 йәшенән; хәлфәһенә арналған мәдхиәһе һәм әсәһе вафат булыу айҡанла яҙған мәрҫиәһе; +

22. Ғ. Соҡоройҙоң поэзияһында төп урында ниндәй жанрҙар тора?

А. Бәйет, мөнәжәт;

Б. Мәдхиә, мәрҫиә; +

В. Мәҫәл, тәмҫил.

23. Ғ. Соҡоройҙоң ҙур күләмле “Тәуарихи Болғарийа йәки Тәкриби Ғари” тигән ҡульяҙма әҫәре беҙҙең көндәргә күсермәлә килеп еткән. Күсереүсенең исем-шәрифе нисек?

А. Ғатаулла Кейеков;

Б. Ғиниәтулла Кейеков;

В. Ғарифулла Кейеков. +

24. Аҡмулланың ысын тулы исеме нисек яңғырай?

А.Замалетдинов Мифтахетдин Замалетдин улы;

Б. Камалетдинов Мифтахетдин Камалетдин улы; +

В. Камалетдинов Мифтахетдин Замалетдин улы.

25. М. Аҡмулла Стәрлебаш мәҙрәсәһендә кемдең шәкерте була?

А. Һибәтулла Салихов;

Б. Шәмсетдин Зәки; +

В. Әбелмәних Ҡарғалы.

26. М. Аҡмулла ижадында киң ҡулланылған шиғри үлсәм

А. биш ижекле строфалар;

Б. ун бер ижекле строфалар; +

В. ете ижекле строфалар.

27. Өфөлә Ризаитдин Фәхретдинов үҙенең иң күләмле һәм әһәмиәтле хеҙмәттәренең береһен яҙа башлай. Ошо документаль нигеҙле био-библиографик йыйынтыҡтың исеме:
А. «Аҫар»; +
Б. «Йәдкәр»;
В. «Шикайәт».
28. Ғарифулла Кейековтың “Балалар өсөн шиғри йыйынтыҡ, йәки балалар өсөн рифмалар” тип аталған икенсе китабы нимә тураһында?
А. мәғрифәтселек, кеше тормошона яңы техниканың үтеп инеүе тураһында; +
Б. шиғыр төҙөлөшө тураһында;
В. тәбиғәт күренештәре тураһында.
29. Ғарифулла Кейековтың публицистик ҡульяҙмаларында ниндәй проблема күтәрелә?
А. мәғрифәтселек проблемаһы;
Б. әхлаҡи проблемалар;
В. ер проблемаһы. +
30. Ғарифулла Кейековтың атаһы кем?
А. Һибәтулла Салихов;
Б. Шәмсетдин Зәки;
В. Ғәли Соҡорой. +
В каждом вопросе один правильный ответ. За каждый правильный ответ – 1 балл.

Рубежная контрольная работа №3
Тест

1. Башҡортостан Яҙыусыларының беренсе съезы ҡасан үткәрелә?
А. 1934 йылдың 15-18 мартында; +
Б. 1932 йылдың 15-18 мартында;
В. 1936 йылдың 15-18 мартында.
2. Башҡортостан Яҙыусылар союзы идараһының председателе итеп кем һайлана?
А. Т. Йәнәби;
Б. А. Таһиров; +
В. Ғ. Амантай.
3. “Конфликтһыҙлыҡ теорияһы”ның нигеҙендә нимә ята?
А. Сюжетта конфликт бөтөнләй юҡ;
Б. Конфликт ваҡ-төйәк аңлашылмаусанлыҡтарға ҡайтып ҡала; +
В. Бындай теория юҡ.
4. 1914-1918 йылдарҙа З. Һаҙый ниндәй ҡалала уҡыта?
А. Мәскәү;
Б. Одесса;
В. Харьков; +
5. З. Һаҙыйҙың “Бәхетле ҡыҙ” хикәйәһенең төп геройҙарын билдәләгеҙ
А. Ғәббәс, Ғәйшә, Һибәтулла; +
Б. Фатима, Сәлим, Тимербай;
В. Хәнифә, Тимербай, Бикбау.
6. З. Һаҙыйҙың тәүге хикәйәһе нисек атала?
А. “Йыһанша хәҙрәт”;
Б. “Бәхетле ҡыҙ»”; +
В. “Бәхетһеҙ ҡыҙ”.
7. З. Һаҙый халыҡтың ярлы булыу сәбәбен нимәлә күрә?
А. наҙанлыҡта; +
Б. ялҡаулыҡта;
В. эшһеҙлектә.

8. З. Һаҙыйҙың «Йыһанша хәҙрәт» әҫәрендә төп герой кем булырға хыяллана?
А. уҡытыусы;
Б. шағир;
В. мулла. +
9. С. Яҡшығоловтың мәҫәлдәре бирелгән юлды билдәләгеҙ
А. “БыҒаулы фил”, “Ҡуяндар һәм баҡалар”, “Ағас”; +
Б. “Януҙарға килгән үләт”, “Йүләр һәм ынйы”, “Кәзә менән төлкө”;
В. “Ахмаҡ айыу”, “Төлкө - сәркәтип”, “Ҡырмыҫҡа менән Сиңерткә”
10. С. Яҡшығоловтың “Иртикаэ вә инхитат тормоздары” исемле шиғәрәнәң төп темаһын билдәләгеҙ
А. үҙ заманының ҡайһы бер техник ҡоролмалар төҙөлөшө тураһында;
Б. халыҡтың үҫешенә мәғрифәтселек идеяларының ыңғай йоғонтоһо тураһында; +
В. халыҡтың үҫешенә мәғрифәтселек идеяларының кире йоғонтоһо тураһында;
11. М. Ғафуриҙың 1902 йылда донъя күргән тәүге хикәйәһен билдәләгеҙ
А. “Хәҙер анһат ул, элек ҡыйын ине”;
Б. “Фәҡирлек менән үткән тереклек”; +
В. “Ярлылар йәки өйҙәш ҡатын”.
12. М. Ғафуриҙың “Һарыҡты кем ашаған?” мәҫәленең морален билдәләгеҙ
А. мазлумдар залимдарҙан ҡыйырһытылып йәшәй; +
Б. залимдар мазлумдарҙан ҡыйырһытылып йәшәй;
В. януарҙарҙың наҙанлығы – Ҡуян һарыҡ ашамай.
13. М. Ғафуриҙың “Ҡара йөҙҙәр” әҫәрендә хикәйәләү кем исеменән алып барыла?
А. Закир;
Б. лирик герой;
В. Ғәли. +
14. М. Ғафуриҙың “Ҡара йөҙҙәр” повесының исемен аңлатҡан юлды билдәләгеҙ
А. төп героиня Ғәлимәнең йөҙөнә ҡором һөртөп, урам буйлап йөрөтәләр – әҫәрҙең исеме шунан алынған;
Б. Ғәлимәне һәләк иткән фанатик муллаларҙың ысын йөҙө фашлана – әҫәрҙең исеме шунан алынған; +
В. әҫәрҙең геройҙары – Закир менән Ғәлимәнең боҙоҡлоғо асыҡлана – әҫәрҙең исеме шунан алынған;
15. М. Ғафуриҙың үҙ биографияһы менән бәйле әҫәрҙәре бирелгән юлды билдәләгеҙ
А. “Хәҙер анһат ул, элек ҡыйын ине”, “Фәҡирлек менән үткән тереклек”, “Ярлылар йәки өйҙәш ҡатын”;
Б. “Ҡара йөҙҙәр”, “Тормош баҫҡыстары”, “Шағирҙың алтын приискыһында”; +
В. әҙиптең үҙ биографияһы менән бәйле әҫәрҙәре юҡ.
16. М. Ғафури – “Башҡортостандың халыҡ шағиры” исеме бирелгән иң тәүге әҙип. Был исем уға нисәнсе йылда бирелә?
А. 1923 йылда; +
Б. 1930 йылда;
В. 1934 йылда.
17. Ш. Бабичтың тәүге әҫәрҙәре ниндәй журнал биттәрендә баҫыла башлай?
А. «Шура»; +
Б. «Ҡармаҡ»;
В. «Эләктергес».
18. …Арыҫландар үҙ ерен
Залимдарҙан тапатмаҫ,
Таптаймын тип атлаһа,
Башҡорт ҡаны атлатмаҫ...
Тәҡдим ителгән өҙөк Ш. Бабичтың ниндәй шиғырынан?
А. «Башҡортостан»; +

Б. «Ғәскәр маршы»;
В. «Халҡым өсөн».
19. Ш. Бабичтың “Ғазазил” поэмаһы тулыһынса ниндәй шиғри строфа формаһына ҡоролған?
А. Мәҫнәүи; +
Б. Робағи;
В. Ғәзәл.
20. Ш. Бабичтың “Ғазазил” поэмаһында төп геройҙың исеме кем?
А. Ғазазил;
Б. Ғазраил;
В. Иблес. +
21. Ш. Бабичтың эпиграммаларҙан торған әҫәрҙәр циклы нисек атала?
А. «Исемдәр баҡсаһы»;
Б. «Китабеннас»; +
В. «Үткән көндәр».
22. Ш. Бабич инициативаһы менән башҡорт йәштәренең мәҙәни-ағартыу һәм әҙәби берекмәһе ойошторола, ойошманың исемен билдәләгеҙ:
А. «Тулҡын»; +
Б. «Башҡорт йәштәре»;
В. «Азатлыҡ».
23. Ш. Бабичтың сатирик шиғырҙары бирелгән юлды билдәләгеҙ
А. «Көтәм», «Бер минут», «Ҡыҙыҡ бөттө»;
Б. «Тимергә», «Ҡан шәүләләре», «Исемдәр баҡсаһы»;
В. «Ғашиҡ дуҫыма», «Сеп-сей наҙан», «Ике шәкерт». +
24. Башҡорт әҙәбиәте теорияһында нисә ижекле дүрт юллыҡ строфа Бабич строфаһы тип билдәләнгән?
А. биш ижекле дүрт юллыҡ строфа; +
Б. ете ижекле дүрт юллыҡ строфа;
В. ун бер ижекле дүрт юллыҡ строфа.
25. Д. Юлтыйҙың “Бәләкәй Ҡотош” исемле әҫәрендә төп геройҙың исеме кем?
А. Ҡотош;
Б. Апуш; +
В. Амур.
26. Д. Юлтыйҙың “Ҡан” романында ниндәй һуғыш тураһында һүҙ бара?
А. Беренсе бөтә донъя һуғышы; +
Б. 1812 йылғы Бөйөк Ватан һуғышы;
В. Бөйөк Ватан һуғышы.
27. А. Таһировтың ҡайһы романының русса тәржемәһе генә донъя күреп өлгөрә, ә башҡортса оригиналы, яҙыусы нахаҡҡа репрессияға эләккәндән һуң, ҡулъяҙма хәлендә архивта ятып ҡала?
А. “Һалдаттар”;
Б. “Ҡыҙылгвардеецтар”;
В. “Ҡыҙылармеецтар”. +
28. А. Таһиров ни өсөн Әлмәт ауылы мәҙрәсәһенән ҡыуыла?
А. уҡыуы насар булғаны өсөн;
Б. бер уҡытыусыға йөрөп, тарих, география фәндәрен өйрәнгәне өсөн; +
В. атаһы халыҡ дошманы тип һөргөнгә ебәрелгәне өсөн.
29. А. Таһировтың “Һалдаттар” романы кемдең биографияһына нигеҙләнгән?
А. Д. Юлтыйҙың;
Б. М. Ғафуриҙың;
В. авторҙың үҙенең. +
30. А. Таһиров нисек вафат була?

А. үпкә ауырыуынан;
Б. концлагерҙа;
В. нахаҡҡа ғәйепләнә һәм атырға хөкөм ителә. +
31. И. Насыриҙың “Күҙәй” романы нисәнсе йылда яҙыла?
А. 1934;
Б. 1936; +
В. 1938.
32. “Уҡы, бәғерем, уҡы!”, “Сәскәләр ләкин… башҡалар”, “Ҡояш көлә лә, йылмая ла, ыржая ла” нәҫерҙәренең авторы кем?
А. Т. Йәнәби;
Б. И. Насыри; +
В. А. Карнай.
33. И. Насыриҙың “Сибай” повесының төп геройы Сибай ни өсөн большевиктарҙы күрә алмай?
А. Большевиктар уға яңы кирбес эшләү технологияһын асыуға ҡамасаулай;
Б. Большевиктар уның Рәмиевтар кеүек ҙур алтынсы булыу хыялын сәлпәрәмә килтерә; +
В. Большевиктар уның атаһының мөлкәтен тартып ала.
34. И. Насыриҙың “Сибай” повесында төп геройҙың ҡушаматы нисек үҙгәрә?
А. “Иҫке Сибай”ҙан “Яңы Сибай”ға;
Б. “Ябай Сибай”ҙан “Кирбес оҫтаһы Сибай”ға;
В. “Мистер Сибай”ҙан “Советский Сибай”ға. +
35. “Һаҡмар”, “Дуҫлыҡ һәм мөхәббәт”, “Ялан ҡыҙы” драмаларының авторы кем?
А. А. Таһиров;
Б. С. Мифтахов; +
В. А. Карнай.
36. Ғ. Хәйриҙең үҙ ижадында ғына түгел, бөтә башҡорт прозаһы үҫешендә ҙур күләмле романы?
А. «Боролош»; +
Б. «Бүлмә»;
В. «Һалсылар».
37. А. Карнайҙың «Кочегар Кәрим», «Вышкалар күбәйәләр», «Вахталар ярышы» кеүек очерктары нимә тураһында?
А. нефть эшселәренең тормошо тураһында; +
Б. колхозсылар тормошо тураһында;
В. тимер юл хеҙмәткәрҙәре тормошо тураһында.
38. А. Карнайҙың «Ишембай» очергы нимә тураһында?
А. Ишембай ҡалаһының төҙөлөү тарихы тураһында;
Б. Ишембай ҡалаһының билдәле шәхестәре тураһында;
В. нефть табыу һәм нефтселәр тормошо тураһында. +
39. Ғ. Сәләмдең «Бала» поэмаһының төп темаларын билдәләгеҙ
А. Мөхәббәт, ғаилә ҡороуға ҡағылышлы төрлө ҡараштар, хеҙмәткә мөнәсәбәт; +
Б. Яңы заман геройының формалашыуы;
В. Илдә ташландыҡ балаларҙың, балалар йортоноң һаны артыуы.
40. Ғ. Сәләмдең «Бала» поэмаһында Әрштттең позицияһын сағылдырған юлды билдәләгеҙ
А. бала карьера төҙөү һәм профессиональ яҡтан үҫеү өсөн ҡамасаулай;
Б. күп балалаы ғаиләләр – ярлылыҡты ғына үрсетә;
В. бала илгә хеҙмәт итеүҙә, ең һыҙғанып эшләүҙә ҡамасаулай. +
41. Ғ. Сәләм нисек вафат була?
А. Һуғышта вафат була;
Б. Менингит ауырыуынан донъя ҡуя; +
В. Репрессия ҡорбаны була.

42. Ғ. Сәләмдең балладаларын билдәләгеҙ
А. «Начальник», «Тревога», «Ғүмер»;
Б. «Республика иртәһе», «Бала», «Шоңҡар»;
В. «Ҡыҙыл букет», «Өндәшмәгән һалдат», «Һүҙҙәр һәм эштәр».+
43. Ғ. Сәләмдең «Шоңҡар» поэмаһының төп геройы кем һәм ул нимә өсөн көрәшә?
А. Әхмәт, ысын йәшәү юлын эҙләүсе; +
Б. Илмырҙа, залимдарға ҡаршы көрәшә;
В. Зәйнәп, ғаилә бәхете өсөн көрәшә.
44. Илмырҙа Ғ. Сәләмдең ҡайһы әҫәренең геройы?
А. «Шоңҡар»;
Б. «Өс йыр»; +
В. «Клубта».
45. С. Мифтаховтың "Балканда" исемле пьесаһында ниндәй тарихи шәхес тураһында һүҙ бара?
А. Таһир Кусимов;
Б. Абдулхаҡ Игебаев;
В. Закир Рамиев. +
46. С. Мифтахов төрлө эштәр буйынса Башҡортостандың хәҙерге Баймаҡ районында булып ҡайтҡандан һуң ниндәй әҫәрен яҙа?
А. "Балканда"; +
Б. "Баймаҡта";
В. "Атайсалда".
47. С. Мифтаховтың "Дуҫлыҡ һәм мөхәббәт" пьесаһындағы кире геройҙарҙы билдәләгеҙ
А. Мазһар, Фәхри, Шатморат;
Б. Алтаев, Үлмәҫбикә, Маннур, Бадиян; +
В. Юлай, Айһылыу, Йәркәй, Сәрби.
48. С. Мифтахов ниндәй пьесаһы нигеҙендә опера либреттоһы яҙа?
А. "Һаҡмар"; +
Б. "Дуҫлыҡ һәм мөхәббәт";
В. "Ялан ҡыҙы".
49. Был опера либреттоһының музыкаһын кем яҙа?
А. Х. Әхмәтов;
Б. М. Вәлиев; +
В. З. Исмәғилев.
50. Нахаҡҡа ғәйепләнеп репрессияланған әҙиптәрҙе билдәләгеҙ
А. М. Ғафури, Д. Юлтый, А. Таһиров;
Б. Д. Юлтый, А. Таһиров, С. Мифтахов;
В. А. Таһиров, Т. Йәнәби, И. Насыри. +

Критерии оценивания: В каждом вопросе один правильный ответ. За каждый правильный ответ – 1 балл.

Рубежная контрольная работа №4

Тест

1. Бөйөк Ватан һуғышы йылдары башҡорт әҙәбиәтендә ниндәй жанрҙар әүҙемләшә?
А. Повесть һәм роман;
Б. Нәҫер һәм хикәйә;
В. Очерк һәм хикәйә. +
2. 1914 йылда бирелгән ниндәй вазифа өсөн М. Буранғолов совет осоронда эҙәрлекләнә?
А. Муллалыҡ хоҡуғында приход мәктәбенең уҡытыусыһы вазифаһы өсөн; +
Б. Халыҡ мәғарифы бүлегендә милли мәктәптәр инспекторы вазифаһы өсөн;

В. Башҡорт дәүләт театрында әҙәби консультант вазифаһы өсөн.

3. М Буранғолов нисә тапҡыр репрессия ҡорбаны була?

А. 1;

Б. 3;

В. 5. +

4. Нисәнсе йылда М. Буранғолов исеме тулыһынса аҡлана?

А. 1951 йылда; +

Б. 1966 йылда;

В. 1993 йылда.

5. “Урал батыр” эпосы 1910 йылда М. Буранғолов тарафынан ҡайҙа һәм кемдән яҙып алына?

А. Үрге Ильяс ауылында, итексе Хәсән Буранғоловтан;

Б. Стәрлетамаҡта йырсылар ярыштарында аҡһаҡалдарҙан;

В. Баймаҡ районы Эткол ауылында, Хәмит һәм Ғәбит сәсәндәрҙән. +

6. 1910 йылда М. Буранғолов тарафынан яҙып алынған “Урал батыр” эпосы нисәнсе йылда баҫылып сыға?

А. 1911;

Б. 1935;

В. 1968.+

7. Ниндәй эпостар М. Буранғолов тарафынан яҙып алынып баҫтырылған?

А. “Аҡбуҙат”, “Мәргән менән Маянһылыу”,“Урал Батыр”, “Юлай менән Салауат”; +

Б. “Ҡарлуғас”, “Башҡорт туйы”, “Сәсән”, “Аҡбуҙат”;

В. “Урал Батыр”, “Сәлим кантун”, “Ҡараһаҡал”, “Ялан Йәркәй”.

8. М. Буранғоловтың “Ашҡаҙар” драмаһы нисәнсе йылда тәүге тапҡыр сәхнәгә ҡуйыла?

А. 1910;

Б. 1915;

В. 1918.+

9. М. Буранғоловтың “Башҡорт туйы” музыкаль драмаһы тәү башлап нисәнсе йылда һәм кемдәр тарафынан ҡуйыла?

А. 1942 йылда М.Буранғолов режессураһы аҫтында Башҡорт дәүләт драма театрында;

Б. 1930 йылда режиссер Вәлиулла Мортазин-Иманский тарафынан Башҡорт дәүләт театрында;

В. 1926 йылда Өфө театр техникумы уҡыусылары тарафынан. +

10. М. Буранғоловтың “Башҡорт туйы” драмаһында Гөлзифаның нәҙер әйтеп, ҡолағын тешләткән егет кем?

А. Буранбай;

Б. Айтуған;

В. Уралбай. +

11. М. Буранғоловтың ниндәй пьесаһы башҡорт халыҡ йыры тарихы нигеҙендә яҙылған?

А. “Таштуғай”; +

Б. “Иҙеүкәй менән Мораҙым”;

В. “Ҡараһаҡал”.

12. Ни өсөн М. Буранғолов Башҡортостан Яҙыусылар союзы йыйылышында “милләтселек тенденциялары” өсөн ҡаты тәнҡиткә эләгә?

А. “Ялан Йәркәй”, “Ҡара юрға” кеүек халыҡ йырҙарының легендаларын баҫтырып сығарғаны өсөн;

Б. Тарихи шәхестәр образдары үҙәккә ҡуйылған “Иҙеүкәй менән Мораҙым” трагедияһын баҫтырып сығарғаны өсөн; +

В. Тулыһынса фольклор материалдарына таянып яҙылған “Башҡорт туйы” драмаһын баҫтырып сығарғаны өсөн.

13. М. Буранғоловтың “Ватан һуғышы” ҡобайырында төп геройҙың исеме кем?
А. Ҡаһым түрә; +
Б. Наполеон;
В. Аҫылбикә.
14. М. Буранғоловҡа 1944 йылда ниндәй исем бирелә?
А. Башҡортостандың халыҡ яҙыусыһы;
Б. Башҡортостандың халыҡ сәсәне; +
В. Башҡортостандың атҡаҙанған мәғариф хеҙмәткәре.
15. М. Буранғоловтың фольклор-этнографик характерҙағы монографияһы нисек атала?
А. “Башҡорт тарихи йырҙаы”;
Б. “Башҡорт халыҡ поэзияһы;
В. “Башҡорт туй йолалары”. +
16. Урман буйы,
Ҡыҙыл обоз үтә –
Пландан тыш бара центнерҙар,
Иң маҡтаулы бүләк
Кулактар ҡулынан
Үлтерелгән иптәш исеменә.
Йөктәр бара.
Саҙрый уйға сумған,
Башы түбән, йөҙө күмелгән:
Ул ғәйепле һанай үҙен-үҙе
Иң һөйөклө дуҫы үлеүҙә.
Саҙрый!
Ас йөҙөңдө, Саҙрый,
Бойоғоуҙар беҙгә төҫ түгел,
Колхоз әле киҫкен көрәштәрҙә
Миллион Йомағолдар үҫтерер!
Был өҙөк Б. Бикбайҙың ниндәй поэмаһынан?
А. “Ер”;
Б. “Урман артында”; +
В. “Гармунсы”.
17. С. Ҡудаштың “Ҡушҡайын” әҫәре ниндәй жанрҙа ижад ителгән?
А. Поэма;
Б. Роман;
В. Шиғри роман. +
18. С. Ҡудаштың “Яҙ көткәндә”, “Баҡра”, “Хат” поэмаларының төп темаһы?
А. Тәбиғәт матурлығы темаһы;
Б. Ярлы һәм урта хәлле крәҫтиәндәрҙе күмәк хужалыҡҡа берләштереү; +
В. Мөхәббәт, һағыныу темаһы.
19. С. Ҡудаштың “Хат” поэмаһында хат кем тарафынан яҙыла?
А. Ишми – малайҙың атаһы;
Б. Малайҙың әсәһе;
В. Малай үҙе яҙа. +
20. С. Ҡудаштың “Хәтерҙә ҡалған минуттар”, “Йәшлек эҙҙәре буйлап” мемуар әҫәрҙәрендә ниндәй башҡорт шағиры тураһында һүҙ бара?
А. Ш. Бабич;
Б. М. Ғафури; +
В. Д. Юлтый.

21. Татар яҙыусыһы А. Әхмәттең “Шағир һәм бала” очергында бомбежка ваҡытында бата башлаған пароходтағы ҡатын-ҡыҙҙарҙы һәм балаларҙы ҡотҡарыу өсөн Волгаға ташланған ниндәй башҡорт яҙыусыһы тураһында һүҙ бара?
А. Ғ. Әмири; +
Б. С. Мифтахов;
В. А. Карнай.
22. Эй, ғүмерҙең һуңғы сәғәте,
Һин миңә лә шулай күкрәп кил.
Батырҙарын иҫкә алғанда,
Онотмаһын мине лә Тыуған ил.
Был өҙөк ниндәй әҫәрҙән, уның авторы кем?
А. М. Харис; +
Б. М. Хәй;
В. Т. Морат.
23. Р. Ниғмәтиҙең “Үс ал, патриот!”, “Баҫыуға, туғандар”, “Күберәк нефть, иптәштәр!” шиғырҙары ниндәй формала яҙылған?
А. Шиғыр-отклик;
Б. Агитшиғыр; +
В. Шиғыр-ант.
24. Эйәрләне атай, ялын үреп,
Аҡбуҙ аттың ярһыу ап-ағын,
Әсәм һуҙа дәшһәт ҡылысының
Ҙур яуҙарҙа еңеп ҡайтҡанын.
Мин фронтҡа китәм, иптәштәр!
Был юлдарҙың авторы кем?
А. Х. Кәрим;
Б. М. Кәрим; +
В. Б. Бикбай.
25. Р. Ниғмәтиҙең “Үлтер, улым, фашисты” поэмаһы нисәнсе йылда яҙыла?
А. 1941;
Б. 1942; +
В. 1943.
26. Р. Ниғмәтиҙең «Баҫыу хөкөмө» поэмаһында төп геройҙың исеме кем?
А. Ҡадир;
Б. Сәлимә;
В. Нурый. +
27. Башҡорт фольклорындағы ҡобайыр жанрына хас героик мотив, һүрәтләүҙәге телмәр-интонация күтәренкелеге һәм юғары пафос кеүек традицион үҙенсәлектәрҙе Р. Ниғмәти ниндәй поэмаһында бик уңышлы файҙаланған?
А. «Һинең кәләшеңдең хаттары»;
Б. «Үлтер, улым, фашисты»; +
В. «Егеттең яуаптары».
28. «Үлтер, улым, фашисты» поэмаһындағы «Уралдың приказы» бүлеген Р. Ниғмәти кемдең һүҙҙәре менән тамамлай?
А. А.С. Пушкиндың;
Б. Л.Н. Толстойҙың;
В. В. Маяковскийҙың. +
29. С. Агиштың “Поезд фронтҡа бара” очергының төрө?
А. очерк-юлъяҙма; +
Б. очерк-портрет;
В. очерк-хәтирә.
30. “Беҙгә был подвалда офицерҙар йәшәгән урынды күрһәттеләр.

[…] Нәмә генә юҡ бында! Консерва менән бергә итек ваксаһы, итек ваксаһы менән бергә теш щеткаһы, марля, оятһыҙ рәсем, шуның янында уҡ фюрер портреты, ботинка олтораҡы, киҫелгән тырнаҡтар, сәс, һабын, икмәк ҡатыһы, колбаса ҡабығы, шулар араһында Берлинда, Мюнхенда ҡалған ҡатынының, балаһының рәсеме, эс ҡатырыу, эс китәреү дарыуы, одеколон, һабын шыйығы, балыҡ ҡойроғо, орден, тәре, ҡәләм, сылғау һәм башҡалар.”
Был өҙөк ниндәй әҫәрҙән, авторы кем?
А. С. Ҡудаш “Дон далаларында”;
Б. Х. Кәрим “Һуғыш юлдары”;
В. С. Агиш “Поезд фронтҡа бара”. +

31. Ғ. Ғүмәрҙең “Рус әбейе”, “Инсебикә-таш”, “Митрошкин-таш”, “Һандыҡ-таш”, “Терелгән телдәр” әҫәрҙәре циклы нисек атала?
А. “Ер-һыу атамаларына бәйле әҫәрҙәр”;
Б. “Ҡыуғын хикәйәләре”; +
В. Улар цикл түгел.

32. Б. Бикбайҙың “Самолет алған Хәбирйән” очергында төп геройҙың фамилияһы кем?
А. Богданов; +
Б. Барлыбаев;
В. Әҫәрҙә геройҙың фамилияһы бирелмәгән.

33. М. Кәримдең “Декабрь йыры” поэмаһының төп геройының исеме кем?
А. Тимербаев Юлдаш; +
Б. Юлдашев Тимербулат;
В. Юлдаш Тимербулатов.

34. М. Кәримдең “Үлмәҫбай” поэмаһы нисәнсе йылда яҙыла?
А. 1942; +
Б. 1943;
В. 1944.

35. Б. Бикбайҙың автобиографик характерҙағы повесын билдәләгеҙ:
А. “Аҡсәскә”;
Б. “Ҡояшлы көн”;
В. “Тере шишмәләр”. +

36. Һ. Дәүләтшинаның “Ырғыҙ” романы нисәнсе йылдарҙа яҙыла?
А. 1941-1945;
Б. 1942-1952; +
В. 1942-1962.

37. С. Агиштың “Нигеҙ” романының төп идеяһы ҡайһы персонаждың телмәрендә сағыла?
А. Сәлих;
Б. Бикбулат;
В. Ташбулат. +

38. С. Агиштың “Шартына килһен” әҫәрендә бөтә нәмәһен дә “шартына килтерергә” маташҡан Саяф кем була?
А. большевик;
Б. элекке мулла; +
В. завод эшсеһе.

39. С. Агиштың “Фәтхи һалдат” исемле әҫәрендә Фәтхигә ҡулындағы быҒауҙарҙың сиселеү сере нисек еткерелә?
А. хат аша;
Б. символик һүрәт аша;
В. һөйгәненең йыры аша. +

40. С. Агиштың ҡайһы хикәйәһе рус, ҡырғыҙ, төрөкмән, татар, румын телдәрендә баҫылып сыға?
А. «Ҡунаҡ һәм намыҫ»; +
Б. «Артистәр»;
В. «Сторож».
41. Ҡайһы очерк С. Агиштыҡы?
А. «Самолет алған Хәбирйән»;
Б. «Поезд фронтҡа бара»; +
В. «Тракторҙар гөрөлдәйҙәр».
42. С. Агиштың бер әҫәрендә төп герой, фронтҡа китергә тырышып та, аяҡтары ауыртыу арҡаһында китә алмай, әммә фронт һәм еңеү өсөн тылда ударниктарса эшләй, тырыш хеҙмәте хаҡына бирелгән бүләкте ил һаҡлау фондына күсерә. Әҫәрҙең исемен һәм кем тураһында һүҙ барғанын әйтегеҙ.
А. «Оло ағайҙың уйҙары», Әптрафиҡ; +
Б. «Ерәнсәй», Зәки;
В. «Һин тыныс булһын өсөн», Зөбәйҙә.
43. С. Агиштың ҡайһы хикәйәһендә башҡорт халҡының күркәм йолаһы һәм ғөрөф-ғәҙәттәре сағылыш таба?
А. «Фәтхи һалдат»;
Б. «Артистәр»;
В. «Ҡунаҡ һәм намыҫ». +
44. С. Агиштың «Петька Якушин һәм Петька Байрамғолов» хикәйәһендәге төп геройҙың исеме.
А. Шәкит;
Б. Петька;
В. Шәһит. +
45. Һ. Дәүләтшинаның «Айбикә» әҫәренең төп героиняһы Айбикә ҡатын-ҡыҙҙар араһында беренселәрҙән булып ниндәй һөнәрҙе үҙләштерә?
А. уҡытыусылыҡҡа уҡып сыға;
Б. тракторсыға уҡып сыға; +
В. яу үҙенсәлектәрен үҙләштерә.
46. Һ. Дәүләтшинаның "Еңелмәҫ батырҙар" тип аталған очергында кемдәр тураһында һүҙ бара?
А. Граждандар һуғышында ҡатнашҡан яугирҙар тураһында;
Б. тракторсы егеттәр тураһында; +
В. тыл ҡаһармандары тураһында.
47. Һ. Дәүләтшинаның "Ырғыҙ" романында ваҡиғалар ниндәй ауылда бара?
А. Айҙаҡай ауылында; +
Б. Иҫәнғол ауылында;
В. Келәш ауылында.
48. Һ. Дәүләтшина нимәлә нахаҡҡа ғәйепләнә һәм лагерға ебәрелә?
А. ул Америка шпионы булыуҙа ғәйепләнә;
Б. ул плагиатта ғәйепләнә;
В. ул "Халыҡ дошма"ны ҡатыны булғаны өсөн ебәрелә. +
49. Һ. Дәүләтшинаға ниндәй әҫәре өсөн С. Юлаев исемендәге Дәүләт премияһы бирелә?
А. "Айбикә" повесы өсөн;
Б. "Ырғыҙ" романы өсөн; +
В. "Һылыуҡай – пионерка" хикәйәһе өсөн.
50. Башҡортостанда нефть табыуға бәйле булмаған әҫәрҙе күрһәтегеҙ:
А. Ә. Бикчәнтәев "Ҡарасәй юлы";
Б. Б. Бикбай "Аҡселән ташҡанда"; +
В. К. Мәргән "Нарыштау итәгендә".

Критерии оценивания: В каждом вопросе один правильный ответ. За каждый правильный ответ – 1 балл.

Примерная тематика научных статей

1. Ҡол Ғәлиҙең “Ҡиссаи Йософ” дастанында төш мотивы.
2. Ҡол Ғәлиҙең “Ҡиссаи Йософ” дастанының тәрбиәүи әһәмиәте.
3. Татар-монгол яулап алыуҙары осорон сағылдырған легенда һәм риүәйәттәрҙең художестволы үҙенсәлектәре.
4. Татар-монгол яулап алыуҙары осорон сағылдырған легенда һәм риүәйәттәрҙең образдар системаһы.
5. Нуғай, Ҡазан, Себер ханлыҡтары осоронда тыуған фольклор әҫәрҙәренең идея-тематик йөкмәткеһе.
6. Ө. Камал шиғриәтендә суфыйсылыҡ идеяларының сағылышы.
7. Фольклорҙа, әҙәбиәттә һәм сәнғәттә Салауат Юлаев образы.
8. Һ. Салихов ижадында сатира һәм юмор башланғыстары.
9. М. Аҡмулла ижадында афористик жанрҙар элементтары.
10. М. Аҡмулла ижадында ирония.
11. М. Өмөтбаев ижадында ирония.
12. М. Өмөтбаевтың тарихи-этнографик яҙмаларының бөгөнгө көндәге әһәмиәте.
13. Р. Фәхретдинов нәсихәттәре: тәрбиәүи әһәмиәте, актуаллеге.
14. Р. Фәхретдинов нәсихәттәрендә тәрбиә биреү алымдарының педагогик нигеҙҙәре.
15. XX быуатҡа тиклемге башҡорт әҙәбиәте тарихының өйрәнелеү кимәле.

1. З. Һаҙый хикәйәләрендә һүрәтләү саралары.
2. С. Яҡшығолов шиғырҙарында лексик һүрәтләү саралары.
3. С. Яҡшығолов мәҫәлдәренең идея-тематик йөкмәткеһе.
4. Ш. Бабич мәҫәлдәренең проблематикаһы.
5. Ш. Бабич ижадында тәмҫил жанры.
6. Ш. Бабич – сатира оҫтаһы.
7. Ғ. Хәйри очерктарының художестволы үҙенсәлектәре.
8. М. Ғафуриҙың “Ҡара йөҙҙәр” әҫәрендә психологизм.
9. М. Ғафуриҙың “Хәҙер анһат ул, элек ҡыйын ине” әҫәрендә һүрәтләү саралары.
10. Д. Юлтый очерктарының тел-стиль үҙенсәлектәре.
11. 1910-1930 йылдар башҡорт әҙәбиәтенең өйрәнелеү кимәле (фундаменталь хеҙмәттәргә байҡау).
12. Ил тарихының ғаиләм тарихында сағылышы (репрессия ҡорбандары).
13. И. Насыриҙың “Сибай” повесында психологизм.
14. Ғ. Сәләмдең “Бала” поэмаһы: проблема актуаллеге.
15. С. Мифтаховтың “Һаҡмар”, “Дуҫлыҡ һәм мөхәббәт” драмаларында романтик пафос.
16. Башҡорт драматургияһы һәм М.А. Буранғоловтың унның үҫешенә индергән өлөшө.
17. «Урал батыр» эпосы заманса сәнғәттә, әҙәбиәттә һәм философияла.
18. М. А. Буранғолов – Башҡортостанда академик фольклористикаға нигеҙ һалыусы.
19. Эпик сәсәнлек – донъя халыҡтары мәҙәниәтенең үҙенсәлекле күренеше.
20. Сәсәнлек сәнғәтенең хәҙерге торошо һәм формалары.
21. Х. Кәрим шиғриәтендә образдар системаһы.
22. С. Агиш ижадында сатира һәм юмор.
23. С. Кулибай ижадында жанрҙар төрлөлөгө.
24. К. Мәргән хикәйәләренең проблематикаһы.
25. Ҡ. Даян шиғриәте үҙенсәлектәре.
26. Һ. Дәүләтшинаның “Ырғыҙ” романында йола күренештәре.
27. Ғ. Ғүмәр хикәйәләренең тел-стиль үҙенсәлектәре.
28. Һ. Дәүләтшинаның “Ырғыҙ” романында ҡатын-ҡыҙҙар образы.

29. Б. Бикбай поэзияһында һүрәтләү саралары.
30. Б. Бикбай драмаларында тарихи шәхестәр образдарының бирелеше.

Примерный перечень вопросов к экзамену

1. Башҡорт әҙәбиәтендә суфыйсылыҡ ҡараштары һыҙатланышы.
2. XIX быуаттың тәүге яртыһында башҡорт прозаһында суфыйсылыҡ йүнәлеше. Әҫәрҙәрҙең идея-эстетик йөкмәткеһе, жанр тәбиғәте.
3. XIX быуаттың беренсе яртыһында Башҡортостанда ижтимағи-сәйәси һәм мәҙәни хәрәкәт. Мәғариф һәм матбуғат эштәре торошо.
4. XIX быуаттың тәүге яртыһында алдынғы ҡарашлы милли интелигенция вәкилдәре эшмәкәрлеге (Хөснитдин Жданов, Харис Биктимеров эшмәкәрлектәре).
5. XIX быуаттың беренсе яртыһындағы башҡорт әҙәби хәрәкәтендә идея-эстетик йүнәлештәрҙең айырымлана барыуы. Жанрҙар, стилдәр, ижад принциптары системаһының яңы тип система менән алмашыныу тенденцияһы.
6. XIX быуаттың тәүге яртыһында башҡорт поэзияһында суфыйсылыҡтың ҡапма-ҡаршылыҡлы төҫ алыуы. Мәнди Ҡотош-Ҡыпсаҡи ижадының идея-эстетик тәбиғәте.
7. XIX быуаттың икенсе яртыһында башҡорт әҙәбиәтенә дөйөм күҙәтеү. Был осор әҙәбиәтендә милли тематиканың көсәйеүе.
8. XIX быуаттың икенсе яртыһында Башҡортостанда ижтимағи-мәҙәни хәрәкәт.
9. XIX быуаттың икенсе яртыһында башҡорт шиғриәтенең үҫеше.
10. XIX быуаттың икенсе яртыһы проза әҫәрҙәренең төп идея-тематик йөкмәткеһе, жанрҙар системаһы, тел-стиль үҙенсәлектәре.
11. XIX быуаттың икенсе яртыһында башҡорт драматургияһының әҙәби төр һәм үҙ аллы жанр булараҡ майҙанға сығыуы. Башҡортостанда башҡорт һәм татар һәүәҫкәрҙәре тарафынан яҙылған һәм сәхнәгә ҡуйылған драма әҫәрҙәре.
12. XIX быуаттың икенсе яртыһында Башҡортостанда тәржемә әҙәбиәт. Уның идея-эстетик тәбиғәте, реализм йүнәлеше үҫешенә яһаған роле.
13. XIX быуаттың икенсе яртыһында башҡорт- көнсығыш әҙәби бәйләнештәре традицияларының яңы шарттарға ярашлы үҫтерелеүе.
14. XIX быуаттың икенсе яртыһында башҡорт-татар, башҡорт-рус һәм башҡорт-көнбайыш әҙәби бәйләнештәре.
15. Башҡорт әҙәбиәтендә мәғрифәтселек реализмы принциптарының формалашыуы. Мәғрифәтселек реализмы методының характерлы һыҙаттары.
16. Мартиниан Ивановтың ижади эшмәкәрлегенең башҡорт ысынбарлығына бәйлелеге, ижтимағи-тарихи әһәмиәте.
17. Сәлихйән Күкләшовтың ғилми-әҙәби эшмәкәрлегенең мәғрифәтсел характеры, халыҡсан-демократик һәм реалистик традицияларҙы нығытыуҙағы роле.
18. Мирсалих Биксурин – башҡорт мәғрифәтселегенең күренекле вәкиле. Уның ижади эшмәкәрлегең төп йүнәлештәре.
19. Мирсалих Биксуриндың тел ғилеме,фольклористика өлкәләрендәге, тәржемәсе һәм публицист булараҡ эшмәкәрлеге.
20. Әбделмәних Ҡарғалы ижады. Уның «Тәржемәи хажи Әбелмәних…» йыйынтығының идея-тематик йөкмәткеһе, тел-стиль үҙенсәлектәре.
21. Һибәтулла Салиховтың тормошо һәм ижады. Уның «Төхфәд әл-әүлад» («Балаларға бүләк») йыйынтығының идея-эстетик йөкмәткеһе, композицияһы, әҫәрҙәренең поэтик үҙенсәлектәре.
22. Һибәтулла Салиховтың «Мәжмәғ әл-әдаб» китабының идея-тематик йөкмәткеһе, тел-стиль үҙенсәлектәре.
23. Шәмсетдин Зәкиҙең тормошо һәм ижады. Уның шиғриәтендә философик лирика.
24. Шәмсетдин Зәкиҙең мөхәббәт лирикаһы. Шиғриәтенең жанр тәбиғәте, поэтик үҙенсәлектәре.

25. Ғәли Соҡоройҙың тормошо һәм ижады.Уның ижадында XIX быуаттың икенсе яртыһында Башҡортостанда барған ижтимағи фекер үҫешенең, идея-эстетик көрәштең сағылышы.
26. Ғәли Соҡорой тарафынан яҙып ҡалдырылған шәжәрә һәм тәуарих яҙмалар. Уның «Тәуарихи Болғарийа» йәки «Тәҡриби Ғари» («Болғар тарихтары, йәки Ғариҙың яҡынса аңлатмалары») тигән ҡулъяҙма әҫәре.
27. Аҡмулланың тормош юлы, автобиографик характерҙағы әҫәрҙәре. Ижадының өйрәнелеү кимәле.
28. Аҡмулла шиғриәтендә төп идея-тематик йүнәлештәр. Әҫәрҙәренең жанр тәбиғәте.
29. М.Аҡмулла – шиғыр оҫтаһы. Әҫәрҙәренең поэтик эшләнеше. Тел-стиль үҙенсәлектәре.
30. М. Аҡмулла ижадының новаторлығы, башҡорт әҙәбиәте тарихында тотҡан урыны.
31. М.Өмөтбаевтың тормош юлы, ижтимағи эшмәкәрлеге. М.Өмөтбаев ижадының башҡорт ижтимағи фекере һәм мәҙәниәте тарихында тотҡан урыны.
32. М.Өмөтбаев ижадының энциклопедик характеры. Тарихи-этнографик яҙмаларының тематикаһы, ғилми-әҙәби һыҙаттары.
33. М.Өмөтбаев – филолог. Әҙәбиәт ғилеме һәм фольклористика өлкәһендәге эшмәкәрлеге.
34. М.Өмөтбаев – шағир. Әҫәрҙәренең идея-тематик, поэтик эшләнеше, жанр тәбиғәте.
35. М.Өмөтбаевтың публицистика һәм тәржемә өлкәһендәге эшмәкәрлеге.
36. Риза Фәхретдиновтың тормош һәм ижад юлы. Ижадының башҡорт мәҙәниәтен һәм әҙәбиәтен үҫтереүҙәге роле.
37. Р. Фәхретдиновтың «Аҫар» китабында күтәрелгән проблемалар, жанр-стиль үҙенсәлектәре, структураһы. Хеҙмәтенең ижтимағи әһәмиәте.
38. Р. Фәхретдиновтың журналистика өлкәһендәге эшмәкәрлеге. Мәҡәләләрендә мәғрифәтселек идеялары сағылышы, тәнҡит рухы.
39. Р. Фәхретдинов ижадында повесть жанры. «Сәлимә йәки ғиффәт» повесының идея, проблематикаһы, сюжет-композиция үҙенсәлектәре.
40. Р. Фәхретдиновтың «Әсмә йәки ғәмәл вә яза» повесының идея-проблематикаһы, композицияһы, тел-стиль үҙенсәлектәре.

Экзаменационный билет состоит из трех вопросов, первые два из которых – теоретические вопросы по курсу, а третьим вопросом предлагается отрывок из поэтических произведений для полного анализа (на определение художественных средств, вида рифмы, вида строфы и т.д.)

Образец экзаменационного билета

Министерство науки и высшего образования Российской Федерации
федеральное государственное бюджетное образовательное учреждение
высшего образования
«Уфимский университет науки и технологий»
Сибайский институт (филиал) УУНиТ
Педагогический факультет
Кафедра русской, башкирской и зарубежной филологии

ЭКЗАМЕНАЦИОННЫЙ БИЛЕТ №___
по дисциплине «История башкирской литературы (ч.1)»
Направление 44.03.05 Педагогическое образование (с двумя профилями подготовки)
Направленность (профиль) программы «Иностранный язык»
Направленность (профиль) программы «Образование в области родного языка и литературы» (Башкирский язык и литература), 3 курс

1. XIX быуаттың беренсе яртыһында Башҡортостанда ижтимағи-сәйәси һәм мәҙәни хәрәкәт. Мәғариф һәм матбуғат эштәре торошо.
2. XIX быуаттың икенсе яртыһында башҡорт шиғриәтенең үҫеше.
3. Әҙәби әҫәргә анализ.

Утверждено на заседании кафедры «__» __________ 20__ г., протокол №__
Заведующий кафедрой ____________ И.О. Фамилия
Преподаватель ____________ И.О. Фамилия

Перевод оценки из 100-балльной в четырехбалльную производится следующим образом:
- отлично – от 80 до 110 баллов (включая 10 поощрительных баллов);
- хорошо – от 60 до 79 баллов;
- удовлетворительно – от 45 до 59 баллов;
- неудовлетворительно – менее 45 баллов.

Критерии оценки (в баллах):

- **25-30 баллов** выставляется студенту, если студент дал полные, развернутые ответы на все теоретические вопросы билета, продемонстрировал знание функциональных возможностей, терминологии, основных элементов, умение применять теоретические знания при выполнении практических заданий. Студент без затруднений ответил на все дополнительные вопросы. Практическая часть работы выполнена полностью без неточностей и ошибок;
- **17-24 баллов** выставляется студенту, если студент раскрыл в основном теоретические вопросы, однако допущены неточности в определении основных понятий. При ответе на дополнительные вопросы допущены небольшие неточности. При выполнении практической части работы допущены несущественные ошибки;
- **10-16** баллов выставляется студенту, если при ответе на теоретические вопросы студентом допущено несколько существенных ошибок в толковании основных понятий. Логика и полнота ответа страдают заметными изъянами. Заметны пробелы в знании основных методов. Теоретические вопросы в целом изложены достаточно, но с пропусками материала. Имеются принципиальные ошибки в логике построения ответа на вопрос. Студент не решил задачу или при решении допущены грубые ошибки;
- **1-10 баллов** выставляется студенту, если ответ на теоретические вопросы свидетельствует о непонимании и крайне неполном знании основных понятий и методов. Обнаруживается отсутствие навыков применения теоретических знаний при выполнении практических заданий. Студент не смог ответить ни на один дополнительный вопрос.

5. Учебно-методическое и информационное обеспечение дисциплины

5.1. Перечень основной и дополнительной учебной литературы, необходимой для освоения дисциплины

Основная литература:

1. Гареева, Г.Н. Башкирская литература второй половины XX века [Электронный ресурс] = XX быуаттың икенсе яртыһындағы башҡорт прозаһының үҫеш үҙенсәлектәре: монография / Г.Н. Гареева; Башкирский государственный университет. — Уфа: РИЦ БашГУ, 2010. — На башкирском языке. — <URL:https://elib.bashedu.ru/dl/read/Monograf-Bash.Liter.vtoroiPolovin.XX veka.pdf>.
2. Гареева, Г.Н. Башкирская литература XX-XXI веков [Электронный ресурс]: учебник для студентов высших учебных заведений / Г.Н. Гареева [и др.]; Башкирский государственный университет. — Уфа: РИЦ БашГУ, 2017. — Электрон. версия печ. публикации. — на баш.яз. — Доступ возможен через Электронную библиотеку БашГУ. — <URL:https://elib.bashedu.ru/dl/read/Mustafina i dr_Bashkirskaja literatura 20-21 vv_u_2017.pdf>.
3. Идельбаев, М. Х. Башкирская литература XIV -XIX веков. Дастаны, синкретическая и эпическая проза, рукописная поэзия, творчество йырау и сэсэнов [Электронный ресурс]: учеб. пособие по спецкурсу / М.Х. Идельбаев; БашГУ. — Уфа: РИЦ БашГУ, 2012. — Электрон. версия печ. публикации. — Доступ возможен через Электронную библиотеку БашГУ. — <URL:https://elib.bashedu.ru/dl/read/IdelibaevBachLit.14-19 vv.UchPos.2012.pdf>.
4. Идельбаев, М.Х. История башкирской литературы. С древних времен до начала XIX века [Электронный ресурс]: учеб. пособие / М.Х. Идельбаев, З.Г. Мурзагулова; Башкирский государственный университет. — Уфа: РИЦ БашГУ, 2015. — Электрон. версия печ. публикации. — на баш.яз. — Доступ возможен через Электронную библиотеку БашГУ. — <URL:https://elib.bashedu.ru/dl/read/Idelbaev_Murzagulov_Istorija bashkirskoj literatury_u_2015.pdf>.
5. История башкирской литературы. В 4 т. Т. 1. Литература с древнейших времен до начала XX в. – Уфа: Китап, 2014. – 680 с.
6. История башкирской литературы. Т. 2: Литература советского периода (1917 – 1955 гг.). – Уфа: Китап, 2014. – 680 с.
7. История башкирской литературы. Т. 3: Литература советского периода (конец 50-х – начало 90-х гг. XX в.). – Уфа: Китап, 2015. – 696 с.
8. Кунафин, Г. С. История башкирской литературы / Г. С. Кунафин; БашГУ. — Уфа: РИЦ БашГУ. Ч. 1 : Литература первой половины XIX века [Электронный ресурс], 2010. — Электрон. версия печ. публикации. — <URL:https://elib.bashedu.ru/dl/read/KunafinIst.BachLit№1PervoiPol.19v.2010.pdf.
9. Кунафин, Г. С. История башкирской литературы / Г. С. Кунафин; БашГУ. — Уфа: РИЦ БашГУ. Ч. 2 : Литература второй половины XIX века [Электронный ресурс], 2014. — Электрон. версия печ. публикации. — <URL:https://elib.bashedu.ru/dl/read/KunafinIst.BachLit№2VtoroiPol.19v.2010.pdf.
10. Кунафин, Г.С. История башкирской литературы. [Электронный ресурс] = Башҡорт әҙәбиәте тарихы. Ч.3. Литература начала XX века / Г.С. Кунафин; Башкирский государственный университет. — Уфа: РИЦ БашГУ, 2014. — Электрон. версия печ. публикации. — <URL:https://elib.bashedu.ru/dl/read/Kunafin_Ist.Bash.Lit.20v_Ch3_2014.pdf>.
11. Кунафин, Г.С. Особенности развития башкирской литературы XIX- начала XX веков [Электронный ресурс] = XIX-XX быуат башы башҡорт әҙәбиәтенең үҫеш үҙенсәлектәре: монография / Г.С. Кунафин; Башкирский государственный университет. — Уфа: Уфимский полиграфкомбинат, 2014. — Электрон. версия печ. публикации. — на баш.яз. — <URL:https://elib.bashedu.ru/dl/read/Kunafin_Osobennosti razvitija bashkirskoj literaturu 19-nach 20 vv_mon_2014.pdf>.

Дополнительная литература:

12. Башҡорт әҙәбиәте антологияһы. Ике томда. Беренсе том. XIII – XVIII быуаттар. – Өфө: Башҡортостан “Китап” нәшриәте, 2000. – 464 б.
13. Башҡорт әҙәбиәте антологияһы. Ике томда. Икенсе том. XIX быуат. – Өфө: Китап, 2007. – 388 б.
14. Гареева, Г.Н. Башкирские прозаики [Электронный ресурс] = Башҡорт прозаиктары: монография / Г.Н. Гареева. — Уфа: БашГУ, 2012. — Электрон. версия печ. публикации. — На баш. яз. — На башкирском языке. — <URL:https://elib.bashedu.ru/dl/read/Monograf.BashkortProzaiktar.pdf>.
15. Гареева, Г.Н. Вопросы мастерства в башкирской прозе [Электронный ресурс] = Башҡорт прозаһында оҫталык мәсьәләләрә: монография / Г.Н. Гареева. — Уфа: Гилем, 2014. — Электрон. версия печ. публикации. — на баш.яз. — <URL:https://elib.bashedu.ru/dl/read/Gareeva_Voprosy masterstva v bashkirskoj prose_mon_2014.pdf>.
16. Мурзагулова, З.Г. Башкирский исторический роман: проблемы жанра и стиля [Электронный ресурс]: монография / З.Г. Мурзагулова; Башкирский государственный университет. — Уфа: РИО БашГУ, 2005. — Электрон. версия печ. публикации. — На баш.яз. — <URL:https://elib.bashedu.ru/dl/read/MurzagulovaMonograf.pdf>.
17. Мустафина, Р.Д. Башкирская литература тридцатых годов XX века (основные тенденции развития и проблема героя) [Электронный ресурс]: учеб. пособие / Р.Д. Мустафина; Башкирский государственный университет. — Уфа: РИЦ БашГУ, 2010. — Электрон. версия печ. публикации. — <URL:https://elib.bashedu.ru/dl/read/Mustafina_Bash. literatura 30-x gg XXv_Uch.pos_RIC BashGU 2010.pdf>.
18. Сибагатов, Ф. Ш. Мажит Гафури [Электронный ресурс] / Ф.Ш. Сибагатов, Л.М. Камаева. — Уфа: Информреклама, 2006. — Электрон. версия печ. публикации. — Доступ возможен через Электронную библиотеку БашГУ. — <URL:https://elib.bashedu.ru/dl/read/GafuriAdamIblis.pdf>.
19. Янбаев, И.К. Восточные эпические традиции и книги "Асар" Р. Фахретдинова [Электронный ресурс] = Шәреҡ эпик традициялары һәм Риза Фәхретдиновтын "Аҫар" китаптары: монография / И.К. Янбаев; Башкирский государственный университет. — Уфа: РИО БашГУ, 2005. — На башкирском языке. — <URL:https://elib.bashedu.ru/dl/read/YanbaevVostochEpichTradits.pdf>.

5.2. Перечень ресурсов информационно-телекоммуникационной сети «Интернет» и программного обеспечения, необходимых для освоения дисциплины

1. https://biblioclub.ru/
2. https://e.lanbook.com/
3. https://dlib.eastview.com/browse
4. https://elibrary.ru/projects/subscription/rus_titles_open.asp
5. http://diss.rsl.ru/
6. http://www.consultant.ru/
7. https://www.scopus.com
8. http://apps.webofknowledge.com

6. Материально-техническая база, необходимая для осуществления образовательного процесса по дисциплине

Наименование специализированных аудиторий, кабинетов, лабораторий	Вид занятий	Наименование оборудования, программного обеспечения
1	**2**	**3**
Аудитория 417	Лекции, практические занятия	Демонстрационное оборудование: доска, проектор – 1 шт., переносной экран – 1 шт. Специализированная мебель: столы, стулья (30 посадочных мест).

Приложение 1

ФГБОУ ВО «УФИМСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ НАУКИ И ТЕХНОЛОГИЙ»
СИБАЙСКИЙ ИНСТИТУТ (ФИЛИАЛ)
ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ

СОДЕРЖАНИЕ РАБОЧЕЙ ПРОГРАММЫ

дисциплины ИСТОРИЯ БАШКИРСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ (Ч.1) на **6** семестр
(наименование дисциплины)

ОЧНАЯ

форма обучения

Вид работы	Объем дисциплины
Общая трудоемкость дисциплины (ЗЕТ / часов)	2/72
Учебных часов на контактную работу с преподавателем:	30,2
лекций	16
практических/ семинарских	14
лабораторных	
других (групповая, индивидуальная консультация и иные виды учебной деятельности, предусматривающие работу обучающихся с преподавателем) (ФКР)	0,2
из них, предусмотренные на выполнение курсовой работы/курсового проекта	
Учебных часов на самостоятельную работу обучающихся (СР)	41,8
из них, предусмотренные на выполнение курсовой работы/курсового проекта	
Учебных часов на подготовку к экзамену/зачету/дифференцированному зачету (Контроль)	

Форма(ы) контроля:
зачет – 6 семестр

№ п/п	Тема и содержание	Форма изучения материалов: лекции, практические занятия, семинарские занятия, лабораторные работы, самостоятельная работа и трудоемкость (в часах)				Основная и дополнительная литература, рекомендуемая студентам (номера из списка)	Задания по самостоятельной работе студентов	Форма текущего контроля успеваемости (коллоквиумы, контрольные работы, компьютерные тесты и т.п.)
		ЛК	ЛР	ПР	СР			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Инеш. Башҡорт әҙәбиәте тарихының осорҙарға бүленеше.	2			3	4, 8	Изучение доп. материала	Устный опрос, письменные задания
2.	Боронғо төрки яҙма ҡомартҡылары.	2			3	4, 8	Изучение доп. материала	Устный опрос, письменные задания
3.	Болғар осоронда культура һәм әҙәбиәт (XI-XIII бб.)	2			3	4, 8	Изучение доп. материала	Устный опрос, письменные задания
4.	Ҡол Ғәли. “Киссаи Йософ”.			2	3	4, 8, 12, 13	Подготовка к пз	Выборочный опрос Анализ худ произведений
5.	Ҡыпсаҡ осоро әҙәбиәте (XIII-XVI бб.) Йыраууҙар.	2			3	3, 4, 8, 12, 13	Изучение доп. материала	Устный опрос, письменные задания
6.	Яҙма культура һәм дастансылыҡ. Ҡотб. “Хөсрәү вә Ширин”.	2			3	3, 4, 8, 12, 13	Изучение доп. материала	Устный опрос, письменные задания
7.	Харәзми. “Мөхәббәтнамә”. Кәтиб. “Жөмжөмә солтан”.	2			3	3, 4, 8, 12, 13	Изучение доп. материала	Устный опрос, письменные задания
8.	Сәйф Сараи. “Гөлстан бит-төрки”, “Сөһәйл вә Гөлдерсен”.			2	3	3, 4, 8, 12, 13	Подготовка к пз	Выборочный опрос Анализ худ произведений
9.	Суфыйсылыҡ әҙәбиәте.			2	3	4, 8	Подготовка к пз	Выборочный опрос Анализ худ произведений
10.	Россия осоро әҙәбиәте. XVI быуаттың икенсе яртыһынан XVIII быуат аҙағына тиклемге әҙәбиәт.	2			2	4, 8	Изучение доп. материала	Устный опрос, письменные задания
11.	Шәжәрәләр. Тәуарихтар.			2	2	4, 8,	Подготовка к пз	Выборочный опрос Анализ худ произведений
12.	Сәсәндәр ижады. Публицистика.			2	2	4, 8, 12, 13	Подготовка к пз	Выборочный опрос Анализ худ произведений
13.	Салауат Юлаев. Тормошо һәм ижады.			2	2	4, 8, 12, 13	Подготовка к пз	Выборочный опрос Анализ худ произведений
14.	XIX быуаттың тәүге яртыһында башҡорт әҙәбиәте. Башҡортостанда әҙәбиәт һәм мәҙәниәт торошо.	2			2	4, 8	Изучение доп. материала	Устный опрос, письменные задания
15.	Әбелмәних Ҡарғалы ижады.			1	2	4, 8	Подготовка к пз	Выборочный опрос Анализ худ произведений
16.	Һибәтулла Салихов ижады.			1	2,8	4, 8	Подготовка к пз Подготовка к рубежной к/р	Выборочный опрос Анализ худ произведений Тест
	Всего	**16**		**14**	**41,8**			

ФГБОУ ВО «УФИМСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ НАУКИ И ТЕХНОЛОГИЙ»
СИБАЙСКИЙ ИНСТИТУТ (ФИЛИАЛ)
ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ

СОДЕРЖАНИЕ РАБОЧЕЙ ПРОГРАММЫ

дисциплины ИСТОРИЯ БАШКИРСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ (Ч.1) на 7 семестр
(наименование дисциплины)

ОЧНАЯ

форма обучения

Вид работы	Объем дисциплины
Общая трудоемкость дисциплины (ЗЕТ / часов)	3/108
Учебных часов на контактную работу с преподавателем:	48,2
лекций	24
практических/ семинарских	24
лабораторных	
других (групповая, индивидуальная консультация и иные виды учебной деятельности, предусматривающие работу обучающихся с преподавателем) (ФКР)	0,2
из них, предусмотренные на выполнение курсовой работы/курсового проекта	
Учебных часов на самостоятельную работу обучающихся (СР)	59,8
из них, предусмотренные на выполнение курсовой работы/курсового проекта	
Учебных часов на подготовку к экзамену/зачету/дифференцированному зачету (Контроль)	

Форма(ы) контроля:
зачет – 7 семестр

№ п/п	Тема и содержание	Форма изучения материалов: лекции, практические занятия, семинарские занятия, лабораторные работы, самостоятельная работа и трудоемкость (в часах)				Основная и дополнительная литература, рекомендуемая студентам (номера из списка)	Задания по самостоятельной работе студентов	Форма текущего контроля успеваемости (коллоквиумы, контрольные работы, компьютерные тесты и т.п.)
		ЛК	ЛР	ПР	СР			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	XIX быуаттың икенсе яртыһында башҡорт әҙәбиәте. Башҡортостанда әҙәбиәт һәм мәҙәниәт торошо. XIX быуаттың икенсе яртыһында поэзия үҫеше.	2			2	5, 9, 11	Изучение доп. материала	Устный опрос, письменные задания
2.	XIX быуаттың икенсе яртыһында проза һәм драматургия үҫеше.	2			2	5, 9	Изучение доп. материала	Устный опрос, письменные задания
3.	Ғәли Соҡорой ижады.			1	2	5, 9	Подготовка к пз	Выборочный опрос Анализ худ произведений
4.	М. Аҡмулла ижады.			1	2	5, 9	Подготовка к пз	Выборочный опрос Анализ худ произведений
5.	М. Өмөтбаев ижады.			1	2	5, 9	Подготовка к пз	Выборочный опрос Анализ худ произведений
6.	Р.Фәхретдинов ижады.			1	2	5, 9, 19	Подготовка к пз	Выборочный опрос Анализ худ произведений
7.	XX б. башында Башҡортостанда социаль-иҡтисади, ижтимағи-сәйәси хәл. XX быуат башында башҡорт поэзияһының үҫеше.	2			2	6, 10, 11	Изучение доп. материала	Устный опрос, письменные задания
8.	XX быуат башы башҡорт прозаһы һәм драматургияһы үҫеше.	2			2	6, 10	Изучение доп. материала	Устный опрос, письменные задания
9.	С. Яҡшығоловтың тормош юлы һәм ижады.			1	2	6, 10	Подготовка к пз	Выборочный опрос Анализ худ произведений
10.	Ш. Бабичтың тормош юлы һәм ижады.			1	2	6, 10	Подготовка к пз	Выборочный опрос Анализ худ произведений
11.	Октябрь революцияһы һәм граждандар һуғышы осорондағы әҙәбиәт.	2			2	6, 10	Изучение доп. материала	Устный опрос, письменные задания
12.	1920 йылдар башҡорт поэзияһы үҫеше.	2			2	6	Изучение доп. материала	Устный опрос, письменные задания
13.	1920 йылдар башҡорт прозаһы һәм драматургияһы үҫеше.	2			2	6	Изучение доп. материала	Устный опрос, письменные задания
14.	М. Ғафури – башҡорт әҙәбиәтенең классигы.			1	2	6, 18	Подготовка к пз	Выборочный опрос Анализ худ произведений
15.	М. Ғафури прозаһы.			1	2	6, 18	Подготовка к пз	Выборочный опрос Анализ худ произведений
16.	Д. Юлтыйҙың тормош юлы һәм ижады.			1	2	6	Подготовка к пз	Выборочный опрос

								Анализ худ произведений
17.	1930 йылдар башҡорт поэзияһы үҫеше.	1			2	6	Изучение доп. материала	Устный опрос, письменные задания
18.	1930 йылдар башҡорт прозаһы һәм драматургияһы үҫеше.	1			2	6	Изучение доп. материала	Устный опрос, письменные задания
19.	Шәхес культы осоронда милли интеллигенцияһы яҙмышы. А. Таһировтың, Т. Йәнәбиҙең һәм И. Насыриҙың тормош юлы һәм ижады.			1	2	6	Подготовка к пз	Выборочный опрос Анализ худ произведений
20.	С. Мифтаховтың тормош юлы һәм ижады.			1	1	6	Подготовка к пз	Выборочный опрос Анализ худ произведений
21.	Бөйөк Ватан һуғышы осоронда башҡорт әҙәбиәте. Шиғриәт.	1			1	6	Изучение доп. материала	Устный опрос, письменные задания
22.	Бөйөк Ватан һуғышы осоронда башҡорт прозаһы үҫеше. Хикәйә һәм очерк жанрҙары.	1			1	7	Изучение доп. материала	Устный опрос, письменные задания
23.	Бөйөк Ватан һуғышы осоронда башҡорт драматургияһы.			1	1	7	Подготовка к пз	Выборочный опрос Анализ худ произведений
24.	М. Буранғоловтың тормош юлы һәм ижады.			1	1	7	Подготовка к пз	Выборочный опрос Анализ худ произведений
25.	Р. Ниғмәтиҙең тормош юлы һәм ижады.			1	1	7	Подготовка к пз	Выборочный опрос Анализ худ произведений
26.	Б. Бикбайҙың тормош юлы һәм ижады. Поэзияһы һәм прозаһы.			1	1	7	Подготовка к пз	Выборочный опрос Анализ худ произведений
27.	Б. Бикбайҙың драматургияһы.			1	1	7	Подготовка к пз	Выборочный опрос Анализ худ произведений
28.	С. Ҡудаштың тормош юлы һәм ижады.			1	1	7	Подготовка к пз	Выборочный опрос Анализ худ произведений
29.	Һуғыштан һуңғы йылдар башҡорт әҙәбиәте. Шиғриәт.	1			1	1, 2, 7	Изучение доп. материала	Устный опрос, письменные задания
30.	Һуғыштан һуңғы йылдар башҡорт прозаһы (хикәйә һәм очерк жанрҙары).	1			1	1, 2, 7	Изучение доп. материала	Устный опрос, письменные задания
31.	Һуғыштан һуңғы йылдар башҡорт прозаһында повесть һәм роман жанры.	1			1	1, 2, 7	Изучение доп. материала	Устный опрос, письменные задания
32.	Һуғыштан һуңғы йылдар башҡорт драматургияһы.	1			1	1, 2, 7	Изучение доп. материала	Устный опрос, письменные задания
33.	С. Агиштың тормош юлы һәм ижады.			1	1	1, 2, 7	Подготовка к пз	Выборочный опрос Анализ худ произведений
34.	Һ. Дәүләтшинаның тормош юлы һәм ижады.			1	1	1, 2, 7	Подготовка к пз	Выборочный опрос Анализ худ произведений
35.	Һ. Дәүләтшинаның “Ырғыҙ” романы.			1	1	1, 2, 7	Подготовка к пз	Выборочный опрос Анализ худ произведений
36.	1960-1970 йылдар башҡорт әҙәбиәтенең үҫеш үҙенсәлектәре. Шиғриәт.	1			1	1, 2, 7	Изучение доп. материала	Устный опрос, письменные задания

37.	1960-1970 йылдарҙа поэма жанрының үҫеше.			1	1	1, 2, 7	Подготовка к пз	Выборочный опрос Анализ худ произведений
38.	1960-1970 йылдар башҡорт прозаһы (хикәйә һәм очерк жанрҙары).	1			1	1, 2, 7	Изучение доп. материала	Устный опрос, письменные задания
39.	1960-1970 йылдар башҡорт әҙәбиәтендә повесть һәм роман жанры.			1	1	1, 2, 7	Подготовка к пз	Выборочный опрос Анализ худ произведений
40.	1960-1970 йылдар драматургияһында жанр формалары.			2	1,8	1, 2, 7	Подготовка к пз	Выборочный опрос Анализ худ произведений
	Всего	**24**		**24**	**59,8**			